

Lektorbladet

Hva blir pensjonen?

Per Thorvald Larsen
Ansvarlig redaktør

Gode pensjonsordninger er truet

Pensjonskommisjonen under ledelse av Sigbjørn Johnsen legger fram innstillingen sin på nyåret. Det har lenge ligget i kortene hva som vil bli foreslått:

Fremtidens pensjonssystem vil bygge på en modernisert folketrygd og en form for obligatorisk innskuddspensjon ut over folketrygdens ytelser. Et sentralt punkt er at fremtidige pensjonister må jobbe lenger for å oppnå maksimal pensjon med det nye systemet. Særaldersgrensene som gjør at mange arbeidstakere - for eksempel i Forsvaret og politiet - kan slutte tidlig, vil forsvinne. Fordi det blir så mange flere pensjonister i framtiden, må dagens arbeidstakere i større grad selv betale for sin egen pensjon. Dagens system gir så mange mennesker fulle pensjonsrettigheter at det blir vanskelig for arbeidstakerne i framtiden å bære byrdene med å betale for pensjonistene.

Statens Pensjonskasse har vært - og er - en gunstig pensjonsordning for statsansatte og undervisningspersonalet. Selv om etterlattepensjonen er blitt svekket med årene, har både alderspensjonen og uførepensjonen holdt stand som en forutsigbar og solid pensjonsordning. Svært mange av statspensjonistene nyter godt av bruttogarantien med 66% av sluttlønnen i pensjon.

Pensjonskommisjonens innstilling kan tyde på at dagens pensjonister og de som i dag er over 60 år, vil bli de siste som nyter godt av det privilegium som Statens pensjonskasse med dagens bruttogaranti i manges øyne har vært.

På kort sikt ligger det i kortene at det blir en innstramming i AFP-ordningen. Selv om ordningen vil bestå noen år, er det bebudet nye skatteregler som gjør at de i aldersgruppen 62 til 64 år vil miste gunstige skattefradrag fra 1.1.2007. Vi må også vente et press mot at hele ordningen på sikt blir avviklet.

En annen usikkerhet er at selve medlemskapet til lærerne i Statens Pensjonskasse kan bli fjernet i framtiden. Den enigheten som Utdanningsforbundet oppnådde med regjeringen ved overføringen til KS, gjaldt dessverre bare en overgangsordning for noen år. Hva som vil skje med lærernes medlemskap i Statens Pensjonskasse på sikt, er helt uvisst.

Etter 2010 kan vi vente oss et helt nytt pensjonssystem. Et stikkord vil være utjevning mellom pensjonistgrupper. Den lønnsutjevningen som har ført til at lærerne over år er blitt lønnstapere, kan nå også komme til å omfatte pensjonistgruppene. Slik som lønnsoppgjørene de siste årene har vært arena for fordelingspolitikk, kan også pensjonsordningene bli det.

Mange vil naturligvis si at det er riktig at pensjonistene generelt får det bedre, og at det er urettferdig at ansatte i skolen skal ha fordelaktige pensjonsordninger gjennom Statens Pensjonskasse. Men mange lærere har følt det som et sikkerhetsnett i en slitsom hverdag å være medlem av Statens Pensjonskasse med bruttogaranti for pensjonen. En gradvis avvikling av AFP vil føles som et tilbakeskritt for undervisningspersonalet. Det er ikke uten grunn at AFP-ordningen er blitt så populær nettopp i skoleverket. Mange eldre lærere sliter tungt i reformbølgen. Blir dagens ordninger med AFP og bruttogaranti på 66% fjernet, er nok en skanse tapt når det gjelder lærernes lønns- og arbeidsvilkår.

Det blir en stor oppgave for fagforeningene å arbeide for at pensjonsordningene for medlemmene blir sikret i framtiden. Selv om det er viktig at pensjonistene generelt skal få det bedre, må ikke de offentlige pensjonsordningene bli svekket.

Per Thorvald Larsen

Reportasjer og artikler:

Pensjoner i fokus	4
Ledelsen i Statens Pensjonskasse:	
- Vi har egentlig enkle regler	5
Gisèle Marchand:	
- Store endringer i fremtidens pensjonsordninger	8
Torbjørng Flateby: - En lettelse å gå av med pensjon!	10
Knut Skogan : Om pensjoner	12
Tok fagprøven på Lektorbladet	25
Åse Mostad – lektor og lyriker	27

►► *Pensjonskassen: Vi har egentlig enkle regler*

►► *Debattemøte i Rogaland Lektorlag*

►► *Vekst i Hordaland Lektorlag*

Fagtorget:

Faglig offensiv for realfagene. Av Sigrid Skogan	15
Forebyggende tiltak mot rasistiske holdninger.	
Av Dirk Levsen	18
Nå kommer de nasjonale prøvene	20
Ny muntlig eksamen i allmennfaglig studieretning	21
Universitetet i Oslo satser på Faglig-pedagogisk dag	22

Organisasjonsstoff:

Fra Sentralstyret: Ettergivenhet og nyttårsforsetter	14
Fagutvalg i realfag	17
Debattemøte i Rogaland Lektorlag	23
Hordaland Lektorlag i medvind	24
Årsmøte i Sogn- og Fjordane Lektorlag	25

Faste spalter:

Tid for bok	26
Advokatens spalte: Avskjedigelsen ble trukket tilbake	30

Forsidebildet: Torbjørng Flateby trives som AFP-pensjonist. Se intervju s.10! Foto: Per Thorvald Larsen.

Redaksjonen ønsker lesere og annonsører god jul og godt nytt år!

LEKTORBLADET

Magasin for fag,
skole og utdanning
Utgitt av Norsk Lektorlag
Nr. 7 - Des. 2003 • 2. årgang
ISSN: 1503 – 027X

Keyzers gate 5, 0165 Oslo
Tlf. 23327994
Fax 23327990
E-post:
lektorbladet@norsklektorlag.no

Ansvarlig redaktør:
Per Thorvald Larsen
Redaktørens telefon: 48263310
Årsabonnement: kr. 280,-

Design & trykk: Flisa Trykkeri AS
ane.marte@flisatrykkeri.no
www.flisatrykkeri.no
Redaksjonen avsluttet 10/12

Pensjoner i fokus

Pensjonskommisjonen: Det skal lønne seg å jobbe lenger

Et hovedpunkt i Pensjonskommisjonens innstilling blir at fremtidens arbeidstakere skal jobbe lenger. Kommisjonen foreslår bl.a.

- Fleksibel pensjonsalder 62-70 år. Pensjonen øker i takt med hvor lenge du jobber.
- Pensjon følger inntekt. Det skal være tett sammenheng mellom hva du har tjent, og det du får i pensjon.
- Grunnbeløpet i folketrygden (G) reguleres i takt med et snitt av prisutvikling og lønnsutvikling, der pris teller mer enn lønn. Dette vil føre til at G over tid får lavere økning enn lønnsutviklingen.
- Foreldre som er hjemme med barn under 7 år, får 3,5 pensjospoeng i året.
- Statens bidrag til AFP-ordningen avvikles. Man ber partene om å revurdere ordningen.
- Partene i arbeidslivet blir anmodet om å avvikle 66 prosent-garantien i offentlig tjenstepensjon.
- Det nye pensjonssystemet skal gjelde for dem som er født etter 1965. De som er født mellom 1950 og 1965 får fripolise fra den gamle ordningen og fortsetter i ny. De som er født før 1950, får gammel ordning ut livet.
- Folketrygdens maksimalbeløp økes til 300 000 kr.

Foto: P.T.L.

Pensjonskommisjonens innstilling foreligger i januar 2004.

Vi tar derfor forbehold om disse opplysningene.

Kilder: Aftenposten, Dagbladet.

Hva blir pensjonen?

Søkelys på dagens og framtidens pensjonsordninger

Statens Pensjonskasse

Etter stortingsvedtak i 1917 ble Statens Pensjonskasse opprettet for embets- og tjenestemenn i Staten. Folkeskolelærerne var medlemmer alt fra starten, lærere i videregående skoler kom med i 1919. Statens Pensjonskasse er i dag pensjonskasse for statsansatte og selskaper eiet av staten. 1/3 av medlemmene er statsansatte, 1/3 arbeider med undervisning, og 1/3 er ansatt i statsbedrifter og organisasjoner.

Det er i dag 870000 mennesker som har rettigheter i Statens Pensjonskasse. Av disse er 290000 yrkesaktive, 200 000 pensjonister og 400 000 som har rettigheter, men i dag arbeider andre steder enn på arbeidsplasser tilknyttet Statens pensjonskasse.

Statens Pensjonskasse er en statlig forvaltningsbedrift som er heleid av Staten, og sorterer under Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD), ledet av statsråd Victor Norman. Pensjonskassen er den største i Norge og har ca.300 ansatte. Administrerende direktør er Gisele Marchand.

- Vi har egentlig enkle regler!

- Regelverket i Statens Pensjonskasse er ikke så komplisert som så mange tror, bedyrer ledelsen i Statens Pensjonskasse i dette intervjuet. Hver femte nordmann har rettigheter i pensjonskassen, som nå satser på moderne metoder for å kommunisere med medlemmene – f.eks. internettsider med egne passord og kundesenter. Kort saksbehandlingstid og kundevennlighet synes å være en viktig målsetting i den moderne pensjonsbedriften som Statens Pensjonskasse er. Pensjonskommisjonens innstilling foreligger på nyåret, og Lektorbladet tok kontakt med Statens Pensjonskasse for å få en oppdatering på dagens ordninger sett i lys av hvilke endringer som blir ventet i framtiden.

 Per Thorvald Larsen
lektorbladet@norskleksforlag.no

Statens Pensjonskasse flyttet i 1997 fra den ærverdige murbygningen i Keyers gate vis a vis Norsk Lektorlags kontorer til en tilbaketrukket kontorbygning i Slemdalsveien like ved Frøen stasjon på Frogner-seterbanen. Den eldste delen av bygget var tidligere hovedkontor for Hafslund Nycomed. I et moderne tilbygg av glass blir besøkende tatt imot med kaffe og

kaker i en trivelig, åpen vestibyle. Kommunikasjonsdirektør Ingunn Jordheim leder oss til administrerende direktør Gisèle Marchands kontor, der hun venter sammen med juridisk direktør Ole Christian Moen. De tre direktørene svarer velvillig på våre spørsmål om nåværende og framtidige pensjoner.

- Hvorfor synes folk flest at alt som har med pensjoner å gjøre, er så vanskelig, spør vi juridisk direktør Ole Christian Moen.

- Produktene som vi har å tilby, er egentlig enkle, og vi er opptatt av å spre informasjon som er så ryddig som mulig, sier Moen innledningsvis.

Hovedprinsippet er svært enkelt, nemlig 66%-regelen. Har du som lektor vært ansatt i det offentlige i 30 år, garanterer vi 66% av den inntekten du har når du slutter som 67-åring. I praksis får du mer, fordi en viss prosent av folketrygdens grunnbeløp (G) blir lagt til beløpet som 67-åringene får.

Direktørtrio fra Statens Pensjonskasse: F.v. Administrerende direktør Gisèle Marchand, juridisk direktør Ole Christian Moen og kommunikasjonsdirektør Ingunn Jordheim.

MULIGHETER FOR Å SLUTTE FØR 67 ÅR

- Men er det ikke slik at man får full pensjon i skolen alt som 65-åring?

- Det er helt riktig, og derfor er 65 år blitt en vanlig alder for pensjonering i skolen. Har man full opptjeningstid på 30 år, overtar sluttlønnsprinsippet, og man får 66% av bruttolønn.

- Eksisterer ennå ordningen med at man kan få uførepensjon på grunnlag av aldersslitasje ved fylte 64 år? Er ikke denne ordningen foreslått opphevet?

- Det er riktig at det har vært diskusjoner omkring ordningen, men den eksisterer fortsatt. Etter at AFP ble innført, synes nok flere at dette er et mer aktuelt alternativ for dem.

- AFP POPULÆRT I SKOLEVERKET

- Man kan gå av med AFP alt som 62 –

åring. Mange lurer på hva de får å leve av hvis de gjør det.

- En tommelfingerregel er at 62-åringene får brutto halvparten av lønnen sin pluss et tillegg på kr.20900. Men dette kan variere individuelt, avhengig av opptjeningstid.

ARBEIDSGIVERNE BETALER MEST

- Medlemmene betaler 2% av inntekten til Statens Pensjonskasse. Hvor blir det av pengene? Legger dere opp fond?

- Nei. Disse pengene går til Staten. Så bevilger Staten pengene som går til pensjonene. Våre pensjonsutbetalinger har altså en statsgaranti.

- Men 2% er da lite til å dekke pensjonsutgiftene?

- Arbeidstakerne betaler bare ca. 20% av pensjonsinnskuddet selv. Vi må huske på at arbeidsgiverne betaler 8 – 12% av

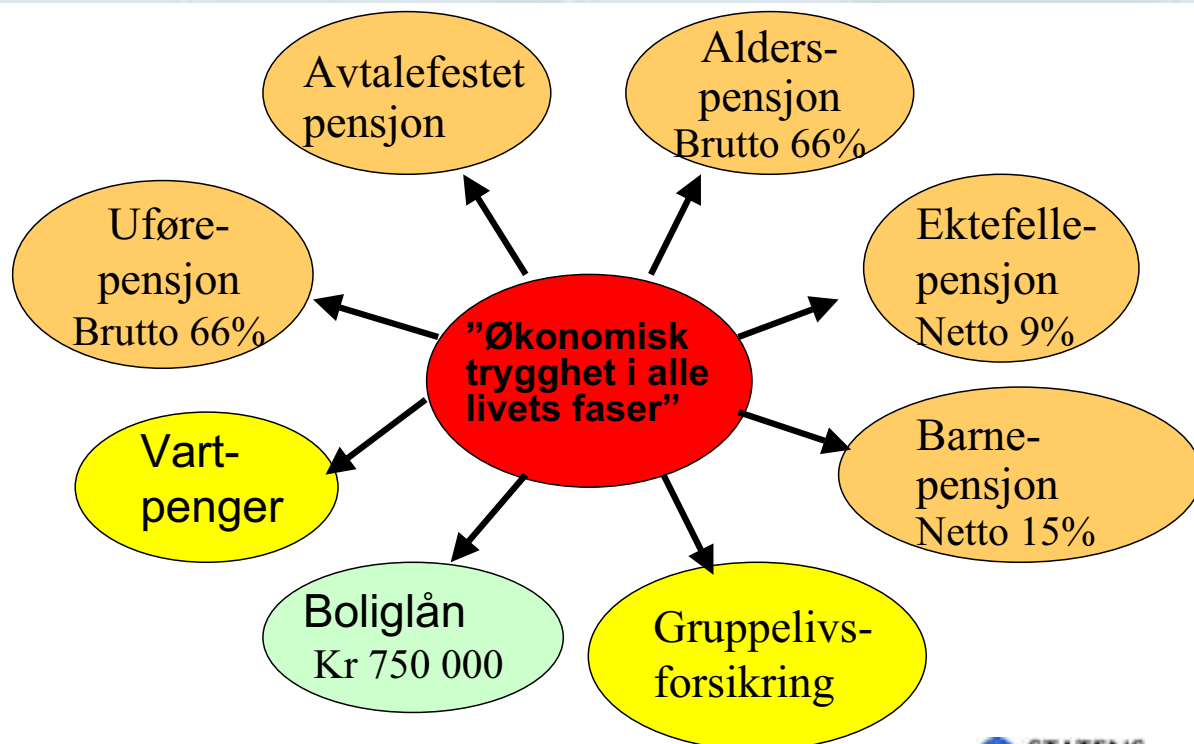
de ansattes inntekter til Staten. For den enkelte lektor er pensjonsordningen i Statens pensjonskasse verdt 10% av lønnen.

KORT SAKSBEHANDLINGSTID OG INTERNETT

- Har dere lang saksbehandlingstid hvis man bestemmer seg for å gå av med pensjon?

- Det er klart at det er viktig at man får utbetalt pensjonen sin når man slutter i jobben. Vi garanterer at det skjer hvis vi har alle papirene senest 3 måneder før du slutter. Det er arbeidsgiveren som sender papirene til oss. Har du tenkt å gå av innen nærmeste halvår, må du passe på at de relevante papirene er tilgjengelige. Alle arbeidsgivere har Arbeidsgiverhåndboka, der det står hvilke papirer som kreves. Man må være oppmerksom på at saksbehandlingen for uførepensjon tar lengre tid.

Undervisningssektorens ordning i SPK

- Lønner det seg å ha mange overtid de siste årene før pensjonering for å få mer pensjon?

- Overhodet ikke. Du får pensjon på grunnlag av 100% stilling. Midlertidige tillegg som klassestyrer må du ha hatt i 2 år for at det blir regnet med. Mister du derimot klassestyrertillegget det siste året, får det ikke konsekvenser for pensjonen.

- Hvor finner man enklest opplysninger?

- Hvis man ønsker mer informasjon, vil vi anbefale Statens Pensjonskasses hjemmesider. Der kan medlemmene få sitt eget passord og de opplysningene som ligger inne om seg selv. Hvis man finner feil, må man selv ta initiativ for å få dem rettet opp. Arbeidstakeren betaler selv bare en brøkdel.

POPULÆRE BOLIGLÅN

- Boliglånene deres har jo vært svært populære. Interessen er vel blitt mindre nå når renten er så lav?

- Det er riktig at vi har fått færre søknader i det siste. Dette er en låneordning som er en del av tariffavtalen for de statsansatte. I alt har vi lånt ut 14 milliarder kroner. Historisk sett har det vært en gunstig rente, men til nå har den vært justert av Stortinget bare en gang i året. Når renten går opp, blir lånene hos oss fordelaktige, og det motsatte skjer når renten går ned. Nå er det et forslag i statsbudsjettet om at renten skal kunne endres 6 ganger i året. Da vil den i praksis bli nær markedsrente.

- DAGENS PENSJONISTER ER SIKRET

- Pensjonskommisjonen foreslår store omlegninger i pensjonsytelsene. Er pensjo-

nene sikre for dagens pensjonister?

- For dem som i dag er pensjonister, vil det ikke skje noen ting. Deres pensjoner er lovbestemt sikret.

- Mange av NLLs medlemmer i 60-årene lurer på når de skal gå av. Vil pensjonskommisjonens innstilling få noe å si for dem.

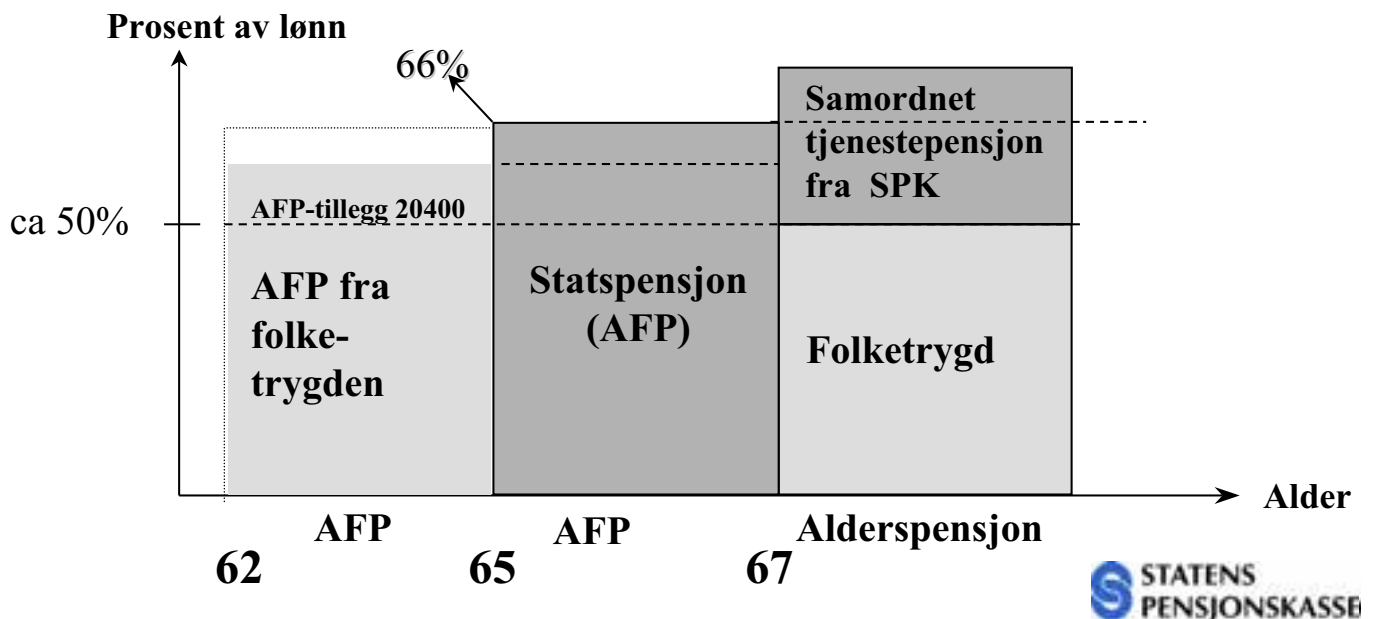
- Det vil det ikke. Etter at kommisjonens innstilling er levert, er det en høringsfrist på et halvt år. Så kommer et lengre utredningsarbeid. Endringene i praksis venter vi først kommer omkring 2010.

- Men hva med AFP?

- Det er et løfte at AFP-ordningen skal videreføres til 2007, men det blir antagelig lenger, sier direktør Ole Christian Moen til slutt.

Størrelse AFP og alderspensjon

Vanlig utvikling av pensjon ved full opptjening i SPK

I ly av Pensjonskommissjonen:

Gisèle Marchand:

- Store endringer i fremt

Administrerende direktør Gisèle Marchand i Statens Pensjonskasse. Foto: Jan Lillehamre

idens pensjonsordninger

Per Thorvald Larsen
lektorbladet@norskleksforlag.no

Hvilke følger får Pensjonskomiteens innstilling for pensjoner i Norge på sikt, spør vi administrerende direktør Gisèle Marchand i Statens Pensjonskasse.

- Det er klart at de som er unge i dag, vil se store endringer i pensjonsordningene. En viktig faktor er endringen i alderssammensetningen i befolkningen. Det blir flere og flere eldre. Det blir født langt færre barn enn tidligere, og de eldre lever lenger.

- Hvilke konsekvenser har det for pensjonene?

- Det blir så mange eldre mennesker at det blir for stor byrde for de yrkesaktive. Enkelt sagt kan man si at barna i dag bør betale 15% mer i skatt for å betale foreldrenes pensjon. Derfor er det viktig at man ser på dette nå. Når ikke barna vil betale, må Staten gjøre det – og da må man se på størrelsen av pensjonene.

- Hva mener så Pensjonskomisjonen om dette?

- Pensjonskomisjonen mener at pensjonskostnadene må ned. Det må lønne seg å jobbe lenger, slik at det blir færrest mulig pensjonister som man må betale for til enhver tid. Dette gjelder ikke bare for Norge – dette er tanker man gjør seg over hele Europa.

- OLJEN SIKRER IKKE PENSJONENE

- Men kan ikke oljeformuen sikre pensjonene våre i framtiden?

- Absolutt ikke. Vi har altfor lett for å si at vi er rike i Norge på grunn av oljeformuen. Beløpene som vi snakker om til pensjonsutgifter, er mye større en summen av oljefondet i dag og framtidige inntekter av oljen til sammen. Folketrygdens forpliktelser i dag er på 3000 milliarder kroner, mens det i oljefondet er ca. 800 milliarder. Disse tallene setter det hele i perspektiv. Oljen kan ikke redde oss.

- Hvordan vil så framtidens pensjonsordninger bli?

- Jeg tror at vi vil få et helt forskjellig pensjonssystem fra det som vi har i dag. Det vil bli basert på et ønske om mer mobilitet i arbeidsmarkedet – uten at det blir et problem. Pensjonsordningene blir mer sammenliknbare. Man skal ikke tape pensjon ved å bytte jobb. For å gjøre pensjonsordningene likere, må man gjøre noe med selve ordningene. Det ligger videre i kortene at man skal gå senere av med pensjon – at man skal måtte stå lenger i stillingen for å få full pensjon.

LOVFESTET TJENESTEPENSJONSORDNING MULIG

- Hva mener du med at ordningene skal bli likere?

- Vi må sikre oss at det blir pensjoner som gir alle noe å leve av. Vi må huske på at i dag har 1 million mennesker ikke tjenestepensjon. Det finnes noen gode private pensjonsordninger, men for mange faller utenfor. Det blir derfor diskutert om det er behov for en lovfestet tjenestepensjonsordning.

- Hvordan skal noe slikt finansieres?

- Statens skal ta sin del av ansvaret, men vil få mindre ansvar enn før. Staten må dele ansvaret med arbeidsgiverne og de ansatte selv. Den enkelte arbeidstaker vil også få mer ansvar for å planlegge sin egen pensjon, for eksempel gjennom private tilleggsforsikringer.

OFFENTLIGE PENSJONER IKKE SÅ FORUTSIGBARE

- Hvilke konkrete følger ser du for de offentlige pensjonsordningene?

- Bruttogarantien – dvs. at man er sikret 66% av bruttoinntekt som pensjonist – vil kunne komme til å bli truet. Man kan forutse at offentlig sektor får en nettoordning. Hvis andelen fra Folketrygden blir redusert, kan man se for seg at gapet ikke vil bli dekket med tilsvarende offentlig pensjon.

- Vil pensjonsordningene føre til en inntektsutjevning mellom pensjonistgruppene?

- Det er en rimelig tolkning.

- Kan dagens 60-åringer sove rolig for statspensjonen deres består i framtiden?

- Det kan de gjøre. Alle 60-åringer vil for lengst være pensjonister før Pensjonskomisjonens forslag blir satt ut i livet, sier administrerende direktør Gisèle Marchand i Statens Pensjonskasse til slutt i sin samtale med Lektorbladet.

Torbjørn Flateby: – En lettelse å gå av med pensjon!

Torbjørn Flateby. Foto: P.T.L.

- Tatt i betraktning alle endringene i skolehverdagen som jeg er skeptisk til, var det en lettelse å kunne gå av som pensjonist, sier 63-årige Torbjørn Flateby i en samtale med Lektorbladet. I god tid før 63-årsdagen forlot hun lærerrommet på St.Olav videregående skole i Sarpsborg som AFP- pensjonist. – AFP er en god ordning, sier hun med overbevisning, og hun forteller i dette intervjuet engasjert om hvordan hun har opplevd nye strukturer i videregående skole.

Per Thorvald Larsen
lektorbladet@norsklektorlag.no

Lektorbladet møter en opplagt Torbjørn Flateby på et konditori i Fredrikstad en formiddag i november. Som 63 – åring kan hun se tilbake på et langt yrkesliv, som startet som telegrafassistent i Bergen. Etter 20 år i grunnskolen ble hun lektor med nordisk mellomfag og engelsk hovedfag i 1987. Deretter ble det 16 år i videregå-

ende skole. Hun er aktivt medlem av Norsk Lektorlag og er sekretær i fylkeslaget i Østfold.

- Når bestemte du deg for å gå av med pensjon?

- Det var en prosess. Jeg ble stadig mer frustrert over det som skjedde i skolen, så jeg gikk vel min vei mer eller mindre i protest.

- Hva var det i skolen som irriterte deg?

- Jeg synes for det første at mine fag

norsk og engelsk ble amputert etter Reform 94. Det ble mye formalisme og lite tid til fordypning og litteratur fordi det var så mye vi måtte igjennom. Den store mengden av mer eller mindre definerede mål førte til fragmentering og gjorde det vanskelig å forberede elevene til eksamen. Jeg har sett den stadige devalueringen av læreren, som jeg synes er veldig betenkelig.

ELEVENE FÅR KAOS BÅDE HJEMME OG PÅ SKOLEN

- Hva mener du om de alternative arbeidsformene som er på full innmarsj i skolen?

- Mange elever har det veldig kaotisk privat, og så legges det opp til et nytt kaos på skolen. Man ville vel aldri si til en ballettelev eller en musikkelev at nå har du ansvaret for deg selv, for ikke å snakke om en fotballspiller. Når det gjelder vår viktigste muskel, nemlig hjernen, skal elevene ta seg av den selv. Du blir sett på som reaksjonær når du vil gå inn og undervise og gi elevene en systematisk opptrening.

DANSEN RUNDT GULLKALVEN

- Er du begeistret for den svenske Skola 2000-modellen som inspirerer mange norske skoler?

- Jeg er virkelig skremt over at vi i Norge hopper så kritikkiløst på denne svenske skolemodellen. Hva er hensikten med å oppløse så mange faste strukturer? Når jeg har diskutert Skola 2000 med tilhengere av modellen, har jeg følt meg som en vantro når jeg har hatt argumenter imot. Dette er blitt en ny dans rundt gullkalven.

- Hva synes du om en ny organisering av skoledagen med dobbelttimer som "økter"?

- Dette systemet har jeg prøvd ut, og det gir en enda mer stresset arbeidssituasjon. Det ble færre leksedager med samme pensum. Dobbelttimene var netto, slik at skulle elevene ha pause, måtte den bli tatt av undervisningstiden. En annen side var at det gikk ut over det sosiale livet ved skolen. Jeg så nesten ikke kollegene mine, og elevene hadde mindre kontakt med vennene sine.

STUDIETIMER PULVERISERER ANSVARET

- Hva med studietimene?

- De færreste skoler har nok arbeidsplasser for elevene i slike studietimer. Det fører til at elevene henger i klasserommene, bråker eller går på byen. Samtidig som man tar fra lærerne undervisningstid og disiplinmømuligheter, skal de være ansvarlige for at elevene lærer det de skal og sette karakterer på dem. Dette ble et moralsk dilemma for meg til slutt, så jeg valgte å slutte.

SKRYT TIL JUL OG SOMMER

- Syntes du at arbeidsinnsatsen din ble verdsatt?

- Lærerne får skryt før juleferie og som-

merferie, og vi hører at vi er en utmerket lærerstab. Ellers i året får vi høre at det en gjør, egentlig ikke er bra nok.

- Savner du skolen?

- Jeg savner hyggelige kolleger og elever, men ikke skolen som sådan.

AFP ER GOD ORDNING

- Du er nå AFP-pensjonist. Synes du at inntektstapet fra vanlig arbeidsinntekt er til å leve med? Hva synes du om ordningen?

- Dersom jeg hadde vært enslig, hadde det vært trangt. Jeg synes ordningen er fin, fordi det gir folk en rettetmulighet uten å sykmelde seg.

- Synes du at den generelle pensjonsalderen for lærere burde vært lavere?

- En del mennesker kan stå til de er 67 og klare seg bra. Men læreryrket er så slitsomt at jeg forstår ikke at lærere ikke kan få pensjonere seg i samme alder som en politimann eller militær, sier Torbjørg Flateby til slutt.

Selv om det skolepolitiske engasjementet fremdeles er sterkt, er det ingen tvil om at hun føler at det er det riktige for henne å være pensjonist. Hun synes at det er flott å eie sine dager og ha tid til familie og sine mange interesser.

45 400 lærere over 50 år! Noen fakta om alder og pensjon.

Høsten 2002 var det i norsk skole 45 400 lærere over 50 år. I 2002 utførte 108 000 lærere 95000 årsverk. Det vil si at 30% av lærerne er i deltidstilling. Det er 67000 lærere i grunnskolen, 27000 lærere i videregående skole og 15000 lærere ved universitet og høyskoler.

60% av det samlede lærerkorps er kvinner, men menn er i flertall både i videregående skole og ved universitet og høyskoler.

60% av alle landets yrkesaktive 62-åringar hadde muligheten til AFP-pensjon i 2002. 18% benyttet muligheten. 67% av de nye AFP-pensjonistene i fjor av 62-åringar. Tallet med nye AFP-pensjonister i fjor økte med 15%.

Tre av fire kvinnelige lærere går av med uførepensjon. I gjennomsnitt går lærerne av når de er 56 år gamle. I 2001 var det kun fem av 100 lærere som sluttet som ordinære alderspensjonister som 67-åringar.

Gjennomsnittslæreren i norsk skole var i 2002 45,5 år gammel. Gjennomsnittsalderen for lærere i videregående skole var 48,2 år. Gjennomsnittsalderen for Norsk Lektorlags medlemmer i videregående skole ligger tett inntil dette tallet. Forskerne mener at det er en klar sammenheng mellom tidligpensjonering blant menn og manglende innflytelse på arbeidsdagen. Dette gjelder ikke i samme grad kvinner. Forskerne mener at det kan skyldes at kvinner har flere arenaer for selvutfoldelse enn menn. (Kilder: Statistisk Sentralbyrå, VG, Aftenposten)

Pensjon eller arbeid?

Knut Skogan: - Mange 60-åringar føler at kompetansen deres ikke blir verdsatt og vurderer pensjon

Knut Skogan er ansvarlig for personalsaker i Norsk Lektorlag, oppnevnt av Sentralstyret. Den tidligere rektoren ved Steinkjer videregående skole svarer gjerne på spørsmål om lønns- og ansettelsesforhold og kjenner skoleverkets regelverk ut og inn etter mange år i rektorstolen og som saksbehandler i Nord-Trøndelag fylkeskommune. Den sindige nordtrønderen er altfor beskjeden til å ville gå med på å bli kalt ekspert i lønns- og arbeidsforhold, men man skal lete lenge etter å finne et sakskompleks han ikke kan finne ut av og et problem på arbeidsplassen som han mener ikke kan løses.

Knut Skogan. Foto: P.T.L.

- Får du mange spørsmål om pensjon?

- Det gjør jeg. Jeg får direkte henvendelser fra enkeltmedlemmer i NLL, og jeg har fått mange spørsmål på kurs som jeg har holdt for medlemmer i Lektorlaget. På kursene har jeg forsøkt å gi en innføring i noen grunnleggende pensjonsspørsmål. Pensjonsordningene er kompliserte, og mange blir litt oppgitt før de kommer i gang med å sette seg inn i dem.

- Er det noe medlemmene oppfatter som spesielt vanskelig?

- En av de tingene som skaper forvirring, er at det er to instanser man må forholde seg til: Trygdekontoret i egen kommune og Statens Pensjonskasse. Derfor er det viktig at man får tak i noen grunnprinsipper. Da blir det lettere å kommunisere med trygdekontorets og

Pensjonskassens tilsatte, og man kan få stilt noen av de spørsmålene som kanskje gir forståelige svar.

- I hvilken aldersgruppe har du dem som stiller flest spørsmål om pensjon?

- Det er de som er omkring 60 år. Det er ikke til å stikke under en stol at mange som kommer i aldersgruppen 60+, føler at det er blitt vanskeligere å mestre alt det nye som flommer inn over skolehverdagen. Mye av det som kommer, opplever mange som "forurensning" i forhold til hovedhensikten med å drive god skole. Dette medfører slitasje og tap av energi som ellers kunne ha kommet elevene til gode.

- Hvor er det skoen særlig trykker?

- De menneskene vi snakker om, er de kvinner og menn som har landets høyeste utdanning i sine fag, og som har lengst erfaring i hvordan fag skal formidles til den oppvoksende slekt. Disse blir påtvunget arbeidsmetoder i undervisning og evaluering som de kanskje for lengst har forkastet, fordi de har erfart at dette ikke virker læringsfremmende i det daglige arbeidet sammen med elevene. Mange opplever at vi har fått en ledelse av norsk skole (på mange ulike nivå) som verken samarbeider med eller utnytter den kompetansen som sitter i skolens best kvalifiserte personale.

- Er det vanskelig for deg å forstå 60-åringene?

- Absolutt ikke. Det er svært alvorlig for

et utdanningssamfunn som vårt når de som har den beste kompetansen, føler seg tvunget til å avslutte yrkeskarrieren flere år før de ville ha gjort, dersom de hadde fått arbeide under et system som verdsatte kompetansen deres. Jeg har derfor stor forståelse for de 60-åringene som henvender seg for å spørre om hvilke muligheter som finnes for pensjonering. Men mange sier at de føler seg friske og gjerne ville ha fortsatt hvis myndighetenes reformiver hadde vært skrudd ned noen hakk.

- Hvordan ser du på AFP?

- At så mange ønsker å ta ut AFP, er et tegn på at pensjonsalderen i Norge er for høy. Vi ligger i toppen i Europa. Samtidig er det positivt at arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene har inngått en slik avtale som til en viss grad gir muligheter for individuelle valg fra en alder av 62 år. At så mange benytter ordningen, viser at den er nødvendig.

- Kan du gi noen konkrete opplysninger til hjelp for dem som ønsker å få en oversikt over hvilke muligheter som finnes til pensjonering?

- Jeg har utarbeidet en oversikt som jeg tror kan hjelpe interesserte et stykke på vei.

I denne finner man svar på en del spørsmål, sier Knut Skogan, som er opptatt av at den enkelte bør finne veien til en løsning som passer for ham eller henne.

Knut Skogans «førsterådspakke» om pensjon: En kortfattet fremstilling av dagens muligheter

1. Avtalefestet pensjon.

Fra den 1. i måneden etter 62 år, kan du inngå en avtale med arbeidsgiver om avtalefestet pensjon, forkortet AFP. Du kan slutte helt, eller du kan arbeide deltid. Som deltid må du arbeide minst 60%.

Vilkår:

- du må ha vært i jobb eller sykemeldt fram til pensjonering, hel eller deltid
- du må ha hatt en lønnsinntekt større enn grunnbeløpet i Folketrygden per år i minst 10 år etter fylte 50 år (per 01.05.03 kr 56 861)
- du må ha en lønnsinntekt større enn grunnbeløpet i Folketrygden også det siste året før du tar ut pensjon

- Hvis du slutter helt, vil AFP brutto utgjøre litt mer enn halvparten av det du har i lønn før du slutter. Etter skatt blir forholdet litt bedre. Pensjonen i AFP-ordningen administreres av trygdekontoret i kommunen du bor fram til du fyller 65 år. Da overtar Statens Pensjonskasse, og pensjonen blir der beregnet etter Pensjonskassens regler. Resultatet vil bli omtrent lik alderspensjonen.

- Hvis du trapper ned og arbeider deltid, vil du få lønn etter deltidsprosenten din og avtalefestet pensjon for den delen du ikke arbeider. De fleste vil dermed slippe toppskatt, og pensjonen beskattes med lav sats av trygdeavgiften (3% mot 7.8% på lønnsdelen).

- Trygdekontoret i hjemkommunen din vil på henvedelse, sende deg en "serviceberegning" som viser hvor mye du vil få i avtalefestet pensjon. For at dette skal bli så riktig som mulig, er det nødvendig at trygdekontoret får korrekte opplysninger om både din og eventuell ektefelles/samboers lønn/pensjon.

- Når du fyller 65 år, blir ansvaret for avtalefestet pensjon overtatt av Statens Pensjonskasse. Ved full pensjonering vil pensjonen fra da av utgjøre ca 66% av full lønn på det lønnstrinnet du hadde da du sluttet, så fremt du har 30 års medlemskap i SPK. Det betyr at du fra 65 år får utbetalt omtrent samme avtalefestet pensjon som alderspensjonen fra fylte 67 år.

2. Uførepensjon.

- Hvis man blir helt eller delvis ufør på grunn av ulykke eller sykdom, vil man få uførepensjon i samsvar med graden av uførhet. Før man fyller 64 år, må man ha en legeattest med en bestemt diagnose for å få fastsatt uførhetsgrad. Uførepensjonens størrelse beregnes etter uførhetsgrad og med medlemstiden beregnet fram til aldersgrensen (70år). Man må ha vært sykemeldt ett år før man får uførepensjon.

- Når man fyller 64 år, har Statens Pensjonskasse en ordning med uførepensjon på grunn av aldersslitasje. Da må man ha vært sammenhengende medlem minst de 5 siste årene og ha en legeerklæring på at man må slutte eller trappe ned på grunn av generell aldersslitasje. Det kan ha sammenheng med at arbeidet har skiftet karakter i så stor grad at man har problemer med å henge med. Ved denne ordningen er det ikke krav om spesiell medisinsk diagnose, og det er ikke krav om forutgående sykemelding.

- Man kan få innvilget uførepensjon i Statens Pensjonskasse selv om man ikke får det i folketrygden, og Pensjonskassen kan innvilge delvis uførhet i mindre enn 50% stilling, mens folketrygden har en nedre grense for å innvilge uførhet på 50% stilling.

NB!

Vil du søke AFP eller uførepensjon, må arbeidsgiver sende søknad på vegne av deg til både trygdekontoret og Statens Pensjonskasse. Uførepensjon må søkes i samarbeid med din lege. Start arbeidet med henvendelser og forespørslers og undersøk dine rettigheter gjerne 6 måneder før du tenker å pensjonere deg. Informer din arbeidsgiver. Slike søknader må være inne hos Statens Pensjonskasse og Trygdekontoret senest 3 måneder før du vil pensjonere deg. Standard skjema får du hos arbeidsgiver eller ved å henvende deg til Trygdekontoret i egen kommune og til Statens Pensjonskasse. Statens Pensjonskasse har fylldig informasjon på sin nettside Internett: <http://www.spk.no>, eller de kan nås på følgende adresse og telefon:

Postadresse:
Postboks 5364,
Majorstua, 0304 Oslo
E-post: postmottak@spk.no
Telefon: 22 24 15 00
Telefaks: 22 24 15 01

Ettergivenhet og nyttårsforsetter

Av Gro Elisabeth Paulsen, leder i Norsk Lektorlag

Gro Elisabeth Paulsen. Foto: P.T.L.

Norsk Lektorlag får stadig henvendelser om de nye, obligatoriske eksamensordningene ettersom man omkring på skolene får kjennskap til innholdet i, og de faglige konsekvensene av, høstens rundskriv. Mange lurer på hvem som har ønsket disse endringene. De er jo stikk i strid med skolepolitiske signaler vi har fått fra statsråden om at lærere bør få større metodefrihet, og at man bør legge mer vekt på basiskunnskaper og faglige læringsresultater. Den siste studien av differensieringsprosjektet i videregående skole har vist at lærere stort sett synes elevene kan lite. Skoleforskere

Erling Lars Dale har pekt på at ettergivenhet er blitt en utbredt overlevelsesstrategi i skolen. Vi oppfatter disse nye eksamensordningene som ytterligere press mot lærere så de ikke skal kreve at elevene på egen hånd skal kunne noe. Instruksene oppfattes slik at eksaminator ikke må stille spørsmål utenfor emnet eleven har forberedt. Å kreve at eleven skal svare på et uforberedt spørsmål, er å gi eleven et nakkeskudd, i følge sjargongen i Læringscenteret. NLL var i november i et møte med de ansvarlige i departementet, og der ble det bebudet nye skriv som skal presisere, og forhåpentligvis både modifisere og klargjøre innholdet i eksamensrundskrivene. Vi håper på en oppklaring i forhold til våre spørsmål om ettergivenhet, og at brevet når skolene før nyttår.

Vi merker ellers stor uro og bekymring for hva slags arbeidstidsordninger KS vil tilby i skolen. Innføring av kontortid har i flere år vært forberedt gjennom forsøkene med ulike organisasjonsformer. Disse forsøkene har ikke hatt fokus på hvordan læringsresultatene påvirkes av ulike arbeidsmåter, men gir inntrykk av at omorganisering er et mål i seg selv. "Det er ikke alltid klart hva som er de ulike aktivitetenes hensikt" eller "læringspotensiale", som Kvalitetsutvalget skriver. Den nye veiledningspedagogikken forvandles til en tilstedeværelsespedagogikk der man glemmer at faglige veiledere må være godt forberedt både når det gjelder fagmål, og når det gjelder hver enkelt elevs faglige ståsted. Men det pas-

ser dårlig økonomisk å måtte innse at mer individuell oppfølging av elever krever mer tid til faglig for- og etterarbeid. Faglig oppfølging dreier seg ikke om å rusle rundt og spørre hvordan-har-vi-det-i-dag. Dersom lærere skal stille faglige krav, må de gis tid til å formulere kravene og følge dem opp. Skolen trenger arbeidstidsordninger som i større grad enn i dag skjærer tid til faglig for- og etterarbeid hvis ettergivenheten ikke skal få enda bedre vekstvilkår. At lærer er til stede og "tilgjengelig", er langt fra tilstrekkelig for at elever skal lære, like lite som det er tilstrekkelig at det finnes skolebibliotek og internett. NLL vil arbeide hardt for at KS tar dette i betraktning når de ønsker arbeidstidsordninger som gir en kvalitativ bedre skole.

Ellers går vi nå inn i den perioden av året da det er legitimt å vise ettergivenhet. I en velfortjent juleferie skal både elever og lærere ha lov til å gi seg over til julegodteri, glitter og stas og late dager. Men deretter kommer nyttårsforsettene. På vegne av Sentralstyret ønsker jeg alle en god jul, og lover at NLL ikke satser på ettergivenhetsstrategier. Vi ønsker et godt nytt år for skolen.

Gro Elisabeth Paulsen

Faglig offensiv for realfagene

Av Sigrid Skogan, 2. nestleder i Norsk Lektorlag

Sigrid Skogan. Foto: P.T.L.

Norsk Lektorlag er en fagforening med sterkt faglig fokus. Mange har meldt seg inn i NLL fordi det legges stor vekt på fagenes stilling i skolen. Det har vært et savn i andre fagforeninger. Dette forplikter oss som har tatt på oss lederverv i Norsk Lektorlag, til alltid å sette sterkt fokus på de vilkår fagene har i skolen. I ei tid der presset for endringer i struktur og innhold er betydelig, må vi være uredde deltakere i debatten og søke å få innflytelse der det er mulig.

Opprettelse av fagutvalg i de sentrale fagene norsk, matematikk og engelsk var noe av det første som kom på plass i det nystiftede Norsk Lektorlag. Første leder av Matematikkutvalget var Truls Sevje. Han markerte seg som en tydelig talsmann for faget. Da han frasa

seg gjenvalg våren 2003, sa jeg meg villig til å ta en tørn.

Det ferskeste fagutvalget i Norsk Lektorlag er Fysikkutvalget, opprettet i august i år. Flere utvalg er i støpeskjeen. Oversikten over alle fagutvalgene og deres medlemmer ligger på NLLs nettsider under "Organisasjon."

FELLES FAGUTVALGSSAMLING AUGUST 2003

I slutten av august i år var alle fagutvalgene i Norsk Lektorlag samlet til todagers seminar på Leangkollen i Asker. En viktig programpost var utarbeidelse av de enkelte faggruppens mandat. Arbeid med Norsk Lektorlags høringsuttalelse til Kvalitetsutvalgets innstilling var en annen sentral del av seminaret. Fagutvalgsseminaret var god stimu-

lans for videre arbeid. Vi står foran store endringer av skolen, det leser vi tydelig ut av Kvalitetsutvalgets innstilling. Det endelige resultatet er ennå ukjent. Sterke fagutvalg i Norsk Lektorlag vil følge nøye med på det som skjer framover.

MATEMATIKKFAGET I KVALITETSUTVALGETS INNSTILLING

Utdanningsminister Kristin Clemets innstilling: "Realfag naturligvis", som forelå 15. november 2002, har tydeligvis sunket inn hos Kvalitetsutvalgets medlemmer. I innstillingen er det en rekke forslag til styrking av matematikk. Bedre plasseringer for Norge i internasjonale tester er et klart mål, det er ikke bra nok å være middelmådig.

Et av utvalgets forslag er å øke timetallet i matematikk på ungdomstrinnet. Forslaget var ikke enstemmig, idet to av utvalgets 16 medlemmer ikke ga sin tilslutning. Det var Anniken Huitfeldt fra AUF og Trond Karlsen fra LO.

Et annet sentralt forslag er at matematikk foreslås obligatorisk i to år i "Studieforberedende program". Dette programmet, som er ett av ialt åtte, tilsvarer dagens allmennfaglige studieretning. Utvalget foreslår en deling i matematikk fra dag 1 i videregående. Det betyr et farvel med ideologien om felles grunnkurs, Norsk Lektorlag vil hilse en slik endring velkommen.

Obligatorisk matematikk i 2 år har vært et tema også før Kvalitetsutvalgets innstilling. Med den modell som her tegnes, vil inn-

holdet i faget over to år i letteste variant kunne inneholde langt mer praktisk og dagligdags matematikk. Den mer krevende varianten vil hindre at mange går lei på grunn av stadige repetisjoner og mangel på utfordringer, noe som vi vet kan gi uønskede og dårlige arbeidsvaner. Et framtreddende mål må være at elever som starter på realfaglige studier, er bedre faglig forberedt enn det universiteter og høyskoler har erfart de senere år.

Hvilke timetall de ulike moduler i faget er tiltenkt vet vi ikke ennå. Vi forutsetter at den utformingen skjer i nært samarbeid med matematikkfaglige miljøer.

ELEVBOK I MATEMATIKK - DELT EKSA-MEN.

Siste skoleår gjennomførte Lærings-senteret en omfattende spørreundersøkelse rundt elevbok i matematikk. Det var separate spørreskjemaer for lærere og for elever. Undersøkelsen omfattet ialt over 700 matematikklærere i Allmennfaglig studieretning og over 1100 elever.

Norsk Lektorlags matematikkutvalg deltok i denne undersøkelsen som vurderingspartner i et godt samarbeid med realfagseksjonen i Lærings-senteret.

Lærerne var gjennomgående skeptiske til elevboka, mens et overveiende flertall av elevene ville beholde den. Disse elevene har alltid brukt elevbok i matema-tikk, elevsvarene var derfor naturlige. Men enkelte elever ville ikke ha elev-bok, de innså fordelene med å ha kunnskapen i hodet.

Matematikklærere ser hvor lite lærings-fremmende elevboka kan fungere, og hadde håpet på betydelig innskjerping i bruken. Norsk Lektorlag ga, resultatet av undersøkelsen tatt i betraktning, til-slutning til kompromissvedtaket som ble gjort. Rundskriv LS-28-03 beskriver de nye reglene som innebærer en mer entydig og begrenset elevbok.

Fokus på basiskunnskaper fra både Departement og Kvalitetsutvalg tilsier at spørsmålet om hjelpemidler til eksa-men/prøver må settes tydelig på dagsor-den når innholdet i det nye studiepro-grammet skal utformes.

Den omtalte spørreundersøkelsen inneholdt også spørsmål om delt eksamen, første del helt uten hjelpemidler og andre del med. Begrunnelsen for en slik ordning er bedre innlæring av algebra og andre basiselementer i matematikk. En del lærere prøver ut dette i undervisningen sin, som et pedagogisk opplegg, og finner at det fungerer utmerket. Vi håper Lærings-senteret tar kontakt med faglige miljøer og arbeider videre med "delt eksamen".

NORSK MATEMATIKKRÅD

Norsk Lektorlag er medlem av Norsk Matematikkråd. På rådets hjemmesider står beskrevet rådets oppgave og man-dat:

"Norsk matematikkråd er et frittstående, rådgivende organ. Det skal gi råd i saker etter anmodning fra departementer, Norges forskningsråd, Universitets- og høyskolerådet, de deltakende institusjoner og fra det nasjonale fakultetsmøte i realfag."

Medlemmene i Norsk Matematikkråd er matematikere fra landets universiteter og høyskoler. I tillegg er Utdan-ningsforbundet og Norsk Lektorlag medlemmer.

Som leder i Norsk Lektorlags matema-tikkutvalg deltok jeg på rådets årsmøte i Bergen 18. – 20. september. Rådet uttrykker bekymring for det faglige nivået på de studentene som starter på realfaglige studier i dag. For å fylle for-skerstillinger ved universitetene ser man seg i økende grad nødt til å rekruttere utenlandske studenter, det er en utfordring å gjøre norske studenter kvalifiser-te og interesserte for disse oppgavene.

Matematikkrådet er opptatt av det som nå skjer i videregående skole. Det er bra. Medlem av Kvalitetsutvalget, og nå leder av lektor- og adjunktutdanningen ved UIO, Jan Birger Ommundsen, var invitert til årsmøtet for å legge fram hovedtrekk i Kvalitetsutvalgets innstil-ling. Rådet satte pris på denne viktige informasjonen. Kvalitetsutvalgets første innstilling fra juni 2002 "Førsteklasses fra første klasse", vil styrke faglig kon-takt mellom videregående skole og høg-skole – universitet. Kontakt mellom videregående nivå og universitet og

høyskole er betydelig svekket de senere år, styrking av denne kontakten er vik-tig. På matematikkrådets årsmøte ble Rundskriv LS-31-03 fra Lærings-senteret tatt opp. Mer om det i neste avsnitt.

RUNDKRIV LS – 31 - 03.

Lærings-senteret sendte i august ut oven-nevnte rundskriv om nye retningslinjer for muntlig eksamen fra våren 2004. Etter hvert som innholdet har blitt kjent på landets videregående skoler, har det vakt både irritasjon og oppgitthet. Påbud om minst to dagers forberedelses-tid med kjent oppgave virker faglig meget unyansert. For bare et par år siden fikk vi nye regler å forholde oss til, og mange har på dette grunnlag laget rammer for muntlig eksamen i våre fag som vi synes er gode.

Uten faglig diskusjon kommer så dette påbudet, og det like før skolen skal endres etter Kvalitetsutvalgets arbeid. Matematikk er trolig det faget som passer dårligst for en slik muntlig eksamen som LS-31-03 bebuder.

Norsk Matematikkråd har i styremøte vedtatt å sende en uttalelse til Departementet der de ber om at rundskrivet trekkes tilbake. I sin uttalelse, som kan leses med nærmere omtale på Matematikkrådets hjemmeside <http://www.mi.uib.no/nmr/>, reises det kritikk mot både rundskrivets innhold og den prosess som Lærings-senteret har lagt til grunn i saken.

Journalist Lars Kluge omtalte Matematikkrådets protest i Aftenposten mandag 10. november. Avdelings-direktør Eva Først avviser hele protesten med at "alle fag sier de er spesielle". Lærings-senteret ser det helt opportunt å overkjøre faglige hensyn. Det var fak-tisk verre enn vi hadde trodd. Det gjen-står å se hva Departementet svarer.

Norsk Lektorlag har engasjert seg i å få Departementet og Lærings-senteret i tale for å få en faglig debatt rundt det nevnte rundskriv. Statssekretær Helge Ole Bergersen nevnte nylig i debattinnlegg i Aftenposten at Norsk Lektorlag er invi-tert til møte for blant annet å drøfte denne saken. Vi er glad for å få en dia-log om faglige hensyn i regelverket.

UTFORDRINGER FRAMOVER

Et nytt tiltak for å bedre matematikkunnskaper hos elevene er "Realfagsskolen". Realfagsskolen er en stiftelse som omfatter mange store aktører fra norsk næringsliv. Med tanke på framtidige arbeidstakere føler de bekymring for lavt matematikknivå hos en stor del av elevene. Norsk skole makter ikke den oppgaven det er å heve matematikknivået. Ved nettbaserte oppgaver er målet å bedre basiskunnskaper og sette fokus på

matematikkfaget. Norsk Lektorlag synes dette er et prisverdig tiltak og ser fram til eventuelt samarbeid på faglig grunnlag.

Mange viktige endringer for matematikk i norsk skole er like rundt hjørnet. Etter gjennomgang av høringsuttalelsene til Kvalitetsutvalgets innstilling, skal det utarbeides nye fagplaner både i grunn- og videregående skole. Timetall og mange andre fagrelaterte saker skal avklares.

Norsk Lektorlag mener det er viktig å beholde sentralgitt eksamen for å opprettholde et felles kunnskapsnivå for hele landet.

Det blir en spennende tid, og vi tillater oss å tro at matematikkfaget vil bli styrket i hele skoleløpet. Debatt vil det helt sikkert bli. Norsk Lektorlag ser fram til å delta aktivt i den!

Sigrid Skogan

Fagutvalg i realfag

Norsk Lektorlags fagutvalg for matematikk:

Sigrid Skogan, leder, Nord-Trøndelag
Hans Fosnæs, Nord-Trøndelag
Øistein Gjøvik, Rogaland
Finn Holme, Akershus
Knut Reidar Sande, Møre og Romsdal

Norsk Lektorlags fagutvalg for fysikk:

Morten Trudeng, leder, Akershus
Yngve Svensen, Rogaland
Kristin Hovind, Akershus
Eimund Aamot, Nord-Trøndelag

Husk Faglig-pedagogisk dag mandag 5. januar 2004

Internett: www.fagpeddag.no

Spørsmål: fpd-univett@admin.uio.no

Faglig inspirasjon
siste nytt gratis påfyll? etterutdanning
diskusjon

UNIVERSITETET
I OSLO

NORGES IDRETTSHØGSKOLE

NLH
NORGES
LANDBRUKSHØGSKOLE

Høgskolen i oslo

NORGESMUSIKKHØGSKOLE
Norwegian Academy of Music

Forebyggende tiltak mot rasistiske og nynazistiske holdninger blant norske skoleelever

Av Dirk Levsen

Dirk Levsen. Foto: Privat.

Som lærer i historie og samfunns- lære blir man også i Norge i stadig større omfang konfrontert med rasistiske og nynazistiske holdninger blant elever. At slike holdninger fører til meget alvorlige forbrytelser, viser det rasistisk motiverte drapet på Benjamin Hermansen i januar 2001 i Holmlia. Ole Nicolai Kvisler og Joe Erling Jahr har ikke bare drept Benjamin Hermansen og ødelagt livet for familien hans, de har også ødelagt sine egne liv. Drapsmennene ble i 2002 i Borgating lagmannsrett dømt til henholdsvis 17 og 18 år fengsel.

Vigrid

Men dette rasistisk motiverte drapet er bare toppen av isfjellet her i Norge. På Internett finner vi for eksempel hjemmesidene til den høyreekstremistiske organisasjonen «Vigrid». Lederen i

Dirk Levsen tar i denne artikkelen til orde for et krafttak mot rasisme og nynazisme i norsk skole. Han redegjør her for bakgrunnen til et pedagogisk prosjekt om emnet, og tilbyr å formidle undervisningsopplegg mot nynazisme. Dirk Levsen er lektor ved Vinstra videregående skole.

«Vigrid», Tore Tvet, oppfordrer her for eksempel helt åpenbart til rasehat. Videre forherliger han det 3. Rike og dyrker en religion der han prøver å gjenopplive de gamle norrøne gudene.

Ser vi litt nærmere på noen av disse sidene, kan vi oppdage at Tore Tvet særlig er opptatt av Waffen-SS. De aller fleste historikere verden rundt ser i dag med svært kritiske øyne på denne organisasjonen. Derimot prøver gamle medlemmer i Waffen-SS, ikke minst norske frontkjemperne, og nynazister å fremstille Waffen-SS som en slags upolitisk elitestyrke, det vil si at medlemmene i Waffen-SS skal ha vært helt vanlige soldater, riktignok med en fanatisk kampvilje.

Etter å ha sett på hjemmesidene til «Vigrid» kan jeg som historiker konstatere at det vrimler av hårreisende løgner og faktiske feil der. Det viser igjen at politiske ekstremister, i dette tilfelle

nynazister, vrir ting slik de vil ha det på den måten som passer best. Fakta teller ikke noe i det hele tatt.

Nye publikasjoner

En meget interessant bok om nynazismen i Norge ble publisert i 2002. Boken, som er skrevet av den tidligere nynazisten Tom Kimmo Eiternes sammen med sosialantropologen Katrine Fangen, gir oss et skremmende bilde av den nynazistiske bevegelsen i Norge. Mens Eiternes forteller om livet sitt som nynazist, setter Katrine Fangen skildringene hans i et større perspektiv og kommenterer dem. Blant annet skriver Tom Eiternes: «Jeg var hellig overbevist om at USA var under total jødisk kontroll, og at FN var jødernes viktigste instrument for verdensherredømme. USAs og NATOs militære ressurser ville bli brukt til å okkupere en lang rekke land i aller

nærmeste fremtid, deriblant Norge. ... Vi forventet at alle personer med en politisk eller ideologisk overbevisning til høyre for Jan Petersens parti ville bli arrestert uten lov og rett, satt i konsentrasjonsleirer i Nord-Amerika og henrettet av ZOG (Zionist Occupation Government, det internasjonale, jødiske okkupasjonsregiment, også kalt JOG - Jewish Occupation Government).»

Men nynazistene rund Tom Eiternes pratet ikke bare. De var også i høyeste grad villig til å bruke vold. Blant annet på grunn av vold og våpentyveri sonet Eiternes flere fengselsstraffer.

I sin bok «Den brune fare» analyserer Jahn Otto Johansen høyreekstremismen og nynazismen i hele Europa. Her viser forfatteren oss en skremmende verden som er ukjent for de aller fleste. Begge de nevnte bøkene kan anbefales som lektyre både for elever, lærere og foreldre.

Prosjektet

Etter at jeg i undervisningen min de siste årene oftere hadde hørt særlig rasistiske ytringer fra enkelte elever, begynte jeg å tenke på på hvilken måte jeg kunne gi elevene mine et nyansert syn på problematikken.

Da jeg i 2002 oppdaget stipendutlysningen fra Willy Brandt-stiftelsen, laget jeg et prosjektutkast. Prosjektet gikk ut på å reise til Tyskland for å innhente informasjon ved forskjellige organisasjoner og institusjoner om tiltak mot nynazistiske/rasistiske holdninger blant tyske elever. Målet var å utarbeide et pedagogisk opplegg som kunne brukes både av norske elever og lærere.

Kiel

I juli 2002 reiste jeg til Kiel for å møte medarbeidere fra fagforeningen GEW (tysk: Gewerkschaft für Erziehung und Wissenschaft), Utdanningsdepartementet (tysk: Kultusministerium) og Innenriksdepartementet (tysk: Innenministerium) i delstaten Schleswig-Holstein.

Fagforeningen i Tyskland tilbyr sine medlemmer egne kurs mot nynazistiske/rasistiske holdninger blant elever. Her jobber de tett sammen med

Utdanningsdepartementet, foreldreorganisasjoner og elevrådene. Sammen er de aktive i kampen mot slike holdninger. Samtidig står Utdanningsdepartementet i Kiel bak et meget spennende prosjekt. Siden 1999 deles det hvert år ut gratis eksemplarer av boken «Erzählt es euren Kindern. Der Holocaust in Europa» til alle åtteklassinger i delstaten. Boken, som er lettlest og spesielt tilrettelagt for ungdom, er skrevet av de to svenske historikerne Stephane Bruchfeld og Paul A. Levine. Som lektyre kan boken så absolutt anbefales både for elever, foreldre og lærere.

Innenriksdepartementet i Kiel observerer gjennom overvåkingspolitiet (tysk: Verfassungsschutz) nøye den høyreekstremistisk orienterte siden i tysk innenrikspolitikk. Hvert år publiseres det en offentlig tilgjengelig rapport om de erkjennelsene som overvåkingspolitiet har samlet inn om høyreekstremistiske personer og grupperinger i delstaten.

Sverige

At nynazismen allerede er et alvorlig problem i Skandinavia, viser situasjonen i Sverige. Særlig den sørsvenske havnebyen Helsingborg og landskapet Skåne er blitt populære tilholdssteder for nynazister fra hele Norden. I Helsingborg bor for tiden for eksempel Erik Blücher, en av Norges mest radikale høyreekstremister.

I følge opplysninger fra overvåkingspolitiet i Nord-Tyskland finnes det antakelig tette forbindelser mellom skandinaviske og tyske nynazister.

Rudolf Heß

Ser vi på høyreekstremistisk propagandamateriale og filmopptak, så kan vi konstatere at det særlig er en person som dyrkes, nemlig Rudolf Heß (1894 - 1987). Akkurat her ligger innfallsvinkelen min: Hvorfor er akkurat Rudolf Heß blitt så populært blant nynazistene?

En årsak er helt sikkert at han, etter at han hadde tatt livet sitt i det allierte krigsforbryterfengselet i Berlin-Spandau i 1987, ble gravlagt i en normal grav. Dermed ble det skapt et pilgrimssted for gamle og nye nazister. Hvert år er det

tusenvis av disse som reiser til gravstedet for å hylle en taper, fordi Heß var ikke noe annet enn det.

Her skal vi se litt nærmere på hans person. I 1924 ble Heß sammen med Hitler arrestert på festningen Landsberg i Sør-Tyskland, etter at kuppforsøket fra NSDAP i 1923 i München hadde vært et fullstendig fiasko. Kuppforsøket ble etter kort tid slått ned av myndighetene. På festningen Landsberg jobbet Heß som Hitlers sekretær, og det var Heß som skrev ned store deler av «Mein Kampf» etter diktat fra Hitler. Senere, etter maktovertakelsen i 1933, fikk Heß tittelen som «Førerens stedfortreder» (tysk: «Stellvertreter des Führers»). Men denne stedfortredelsen gjaldt bare partisaker. Virkelig makt hadde Heß aldri. SS-sjefen Heinrich Himmler og multifunksjonæren Hermann Göring, som begge ønsket å bli arvetakere etter Hitler, foraktet Heß. Martin Bormann, Heß sin stedfortreder, klarte uten store problemer å skyve ham til side. Senest etter Heß' fullstendig mislykket flykt til England den 10.5.1941 gjaldt han som taper. Planen hans hadde vært å formidle en fredsavtale mellom Hitler og Churchill. Hitler erklærte Heß med en gang som sinnssyk. Resten av krigen satt han i alliert krigsfangenskap.

I Nürnberg i 1946 fikk han livsvarig fengsel. Siden 1966, da tidligere ungdomsfører i det 3. Rike, Baldur von Schirach, og tidligere rustningsminister og yndlingsarkitekten til Hitler, Albert Speer, ble satt på frifot, var Heß den eneste fange i det allierte krigsforbryterfengselet i Berlin-Spandau. Her kan vi konkludere at Heß hele sitt liv var en taper, til tross for at han tilhørte de ledende skikkelser i det 3. Rike. Men, som skildret, klarte han aldri å komme forbi Himmler og/eller Göring. Virkelig makt oppnådde han aldri. Også i krigsforbryterfengselet holdt han seg fjernt fra de andre fangene. Hele sitt liv var han en raring.

Å dyrke en taper forteller ikke bare noe om den som dyrkes, men også om dem som dyrker vedkommende. Akkurat det er det jeg ønsker å formidle til mine elever både i historie- og samfunnslæreundervisningen.

Forslag

Dessverre mangler det her i Norge foreløpig et omfattende pedagogisk opplegg for både elever, foreldre og lærere om problematikken. Tiltaket fra Utdanningsdepartementet i delstaten Schleswig-Holstein, nemlig å dele ut boken om holocaust gratis til alle åtteklassinger, synes jeg er et meget brukbart pedagogisk tiltak.

Forslaget mitt her er: Hvorfor kan for eksempel ikke boken av Tom Eiternes og Katrine Fangen deles ut gratis til alle tiendeklassinger på norske ungdomssko-

ler? Det er akkurat denne aldersgruppen som er mest utsatt for rekrutteringsforsk fra nynazistene.

Etter å ha vært i Kiel, har jeg utarbeidet et pedagogisk opplegg for både lærere, lærerstudenter og elever. Opplegget mitt varierer fra målgruppe til målgruppe, men hovedpoenget mitt er å informere om rasisme og nynazisme og dens farer. Frem til nå har jeg holdt foredrag for lærere og elever ved Vinstra vidaregåande skule, elever ved Vinstra ungdomsskole og for lærerstudenter ved Program for lærerutdanning ved NTNU i

Trondheim. Foredragene mine ble tatt i mot med stor interesse, og diskusjonene, både med elevene, lærerstudentene og lærere var fruktbare, både for meg og lytterne. En lærer ved Vinstra vidaregåande skule uttrykte det på følgende måte: «Jeg trodde at jeg viste mye om nynazismen, men det vi har hørt fra deg om denne bisarre verden, var fullstendig ukjent og skremmende for meg.». Jeg besøker gjerne andre skoler og holder foredrag om nynazismen og bakgrunnen for den.

Nå kommer de nasjonale prøvene

Stortinget har gitt sin tilslutning til opprettelse av et nasjonalt system for kvalitetsvurdering av norsk skole. Som et ledd i dette arbeidet skal det gjennomføres nasjonale prøver i lesing, skriving, matematikk (regneferdighet og tallforståelse) og engelsk for alle elever på fire trinn i løpet av grunnopplæringen.

Tidsplanen for avviklingen av prøvene ser slik ut:

10. trinn

Uke 14	29. mars 2004	Lesing (norsk), 2-timersprøve
Uke 14	31. mars 2004	Skriving (engelsk), 2-timersprøve
Uke 16	15. april 2004	Matematikk, 2-timersprøve
Uke 16 og 17		Lesing (engelsk), 1-timesprøve. Elektronisk basert.

4. trinn

Uke 19	3. mai 2004	Lesing (norsk), 2-timesprøve
Uke 19	5. mai 2004	Matematikk, 2-timesprøve

Inntil 20 pst. av besvarelsene på den enkelte skole skal sendes til ekstern vurdering – resten vurderes av faglæreren som elevene har hatt. Alle involverte lærere vil bli tilbudt skolering i forbindelse med vurderingsarbeidet.

Det er også bestemt at tilbakemelding fra prøvene ikke skal skje i form av karakterer, men profiler av elevenes læringsresultater. I et rundskriv fra

Læringscenteret defineres profiler som "markering av elevens mestring av flere elementer i et fag, for eksempel elevens evne til å lese og skrive i engelsk". Det er ennå ikke avgjort hva slags symboler, tall eller bokstaver, som skal angi grad av mestring. Elevenes resultater fra prøvene kan inngå som del av vurderingsgrunnlaget i fagene på de aktuelle trinn, på 10. trinn også som del av grunnlaget for standpunktvurderingen.

Fra og med våren 2005 vil det være obligatorisk gjennomføring av nasjonale prøver i lesing, skriving, matematikk og engelsk for alle elever på 4., 7. og 10. trinn i grunnskolen og på grunnkurs i videregående opplæring.

Resultatene av prøvene vil bli lagt ut på Internett. (Kilde: Læringscenteret)

NY MUNTLLIG EKSAMEN I ALL-MENNFAGLIG STUDIERETNING

31. august sendte Læringscenteret ut LS-31-2003 med nye retningslinjer for muntlig eksamen for VKI og VKII i allmennfaglig studieretning. Ifølge de nye forskriftene skal eksamenskandidatene nå få utdelt oppgaven idet de blir gjort kjent med hvilket fag de er trukket ut til i muntlig, og de får beskjed om at de kan gå opp til eksamen gruppevis. Norskseksjonen ved Frederik II videregående skole i Fredrikstad har drøftet den nye ordningen, og vi ønsker med dette å dele betenkelighetene våre med Læringscenteret og statsråd Clemet.

31. august sendte Læringscenteret ut LS-31-2003 med nye retningslinjer for muntlig eksamen for VKI og VKII i allmennfaglig studieretning. Ifølge de nye forskriftene skal eksamenskandidatene nå få utdelt oppgaven idet de blir gjort kjent med hvilket fag de er trukket ut til i muntlig, og de får beskjed om at de kan gå opp til eksamen gruppevis. Norskseksjonen ved Frederik II videregående skole i Fredrikstad har drøftet den nye ordningen, og vi ønsker med dette å dele betenkelighetene våre med Læringscenteret og for statsråd Clemet.

- Det kan bli vanskelig å innstå for at det elevene presterer til eksamen, er noe de selv har gjort. Selv om den påfølgende samtalen kan avsløre at en elev kan ha fått urettmessig mye hjelp og ikke behersker stoffet spesielt godt, kan karakteren eleven får, bli en annen enn den eleven egentlig burde hatt. Grensen mellom regelrett fusk og hjelp/veiledning vil være særdeles uklar.
- Noen elever vil ha større tilgang på hjelp enn andre. Forskjellen mellom elever med ulik sosial bakgrunn forsterkes. Den er jo et dokumentert problem i skolen allerede.
- Bruken av hjelpemidler vil i minst like stor grad som nåværende ordning oppmuntre til oppgulp av utenat lært materiale, det være seg analyser av tekster eller drøftinger av problemstillinger eleven har fått som en del av oppgaven eller har funnet fram til selv, for eksempel på internett. Presentasjon av basiskunnskaper/faktakunnskaper blir nå svært lite verd. Dette er uheldig med tanke på at

vurderingsforskriften opererer med en taksonomi hvor det blant annet skiller mellom et "gjør greie for-nivå" og et "drøftingsnivå". Kunnskapene til de elever som ikke når opp på høyeste nivå, blir dermed lite verdsatt og umulige å vurdere. Vi kan ikke forstå at dette er i overensstemmelse med vurderingsforskriften.

- Vi finner det uakseptabelt å vurdere noe annet enn det rent faglige ved en prestasjon. Elevenes evne eller vilje til samarbeid faller helt utenfor det vi kan og vil vurdere. Det samme gjelder andre elementer i den såkalte "helhetlige kompetansen".
- Den nye eksamensordningen innebærer også at undervisningen må legges om i retning av mer prosjekt- og gruppearbeid, noe som er meget tidkrevende og som kan føre til at elevene mister noe av helhetsoversikten i stoffet.
- Både eksaminators og sensors arbeid kan bli meget problematisk. Det kan ikke forventes at de alltid har kjennskap til det materialet elevene finner fram til i forberedelsestiden, og som de velger å presentere.
- Endringen i muntlig eksamen skjer altså uten at læreplanen er forandret. Det er urimelig at Læringscenteret vil innføre den nye eksamensordningen uten å vente på det som blir resultatet av Kvalitetsutvalgets innstilling.

På denne bakgrunnen ønsker derfor norskseksjonen ved Frederik II videregående skole at den nåværende ordningen blir beholdt inntil Kvalitetsutvalgets innstilling er behandlet og eventuelle

endringer i gjeldende læreplaner og forskrifter er gjort.

Fredrikstad, 24. november 03

*For norskseksjonen
Astrid Weel Sannrud*

Fagleder i norsk ved Frederik II videregående skole.

Etikk

*16-åringen lar sitt vitende blikk vandre over klassen
hva mener du med bløtkake lærer
at en ikke skal rekke til
flest mulig*

*herregud, hva skal en gjøre da
han vil jo
og vi har vært sammen i tre uker
allerede*

*skal vi være helt gammeldags
eller*

-toby-

Universitetet i Oslo satser på Faglig-pedagogisk dag

Universitetet i Oslo inviterer for 19. gang til Faglig-pedagogisk dag mandag 5. januar 2004. Førstekonsulent Vigdis Johansen sier til Lektorbladet at arrangøren UiO legger ned stort arbeid i å forbedre og utvikle innholdet av etterutdanningsdagen, og hun mener at programkatalogen i år kan vise til mange gode tilbud. Vigdis Johansen fremhever spesielt åpningsarrangementet kl. 8.00 i Sophus Lies auditorium hvor professor Ivar Frønes holder foredrag med tittelen: «På vei mot Kuwait? Utviklings-mønstre i norsk kultur og norsk skole». I forhåndsomtalen av foredraget står det at vi på ulike kulturelle områder ser sporene av et syndrom som er særegent norsk; utviklingen av en "Kuwaitkultur", en kultur der konsum dominerer på alle områder, og der produksjon blir mindre og mindre synlig. Frønes vil skissere hvilke utviklingsmønstre han mener kjennetegner den norske skolen – norske elever, norske lærere og den norske skolepolitikken. Vigdis Johansen lover et interessant åpningsforedrag som er verdt en tidlig start på etterutdanningsdagen!

NKUL 2004 KONKURRANSE

NKUL 2004 inviterer elever og lærere til å lage en multimedieproduksjon over temaet

Læring i år 2014

Forslag til momenter:

- Hvor lærer vi?
- Når lærer vi?
- Hvordan lærer vi?
- Hvilke læremidler bruker vi?

Dere kan selv velge medium og uttrykke dere i ulike kombinasjoner med tekst/lyd/bilde/video/animasjon.

- 1. premie:** Kr 10.000,-
+ reise og opphold for en lærer og to elever på NKUL 2004
- 2. premie:** Reise og opphold for en lærer og en elev på NKUL 2004

Vinnerbidragene presenteres på konferansen lørdag 8 .mai 2004 og legges ut på *skolenett.no*

Deltakere kan være elever i grupper eller hele skoler med en eller flere lærere.

Juryen ser etter et kreativt, visjonært og originalt produkt.

Tidsfrist: Senest torsdag 25. mars 2004. Bidrag merkes *NKUL-konkurranse* og sendes til: nkul@admin.ntnu.no eller til: NKUL-konkurranse, NTNU videre, Dragvoll. 7491 Trondheim. NKUL's nettsadresse er www.nkul.ntnu.no

For spørsmål om konkurransen ta kontakt med: Hæge Hestnes, Program for Lærerutdanning, Dragvoll, NTNU, 7491 Trondheim hege.hestnes@plu.ntnu.no

- Vi trenger en ny kurs i skolen!

Fullsatt sal i Stavanger. Til høyre Gro Elisabeth Paulsen. Foto: P.T.L.

Per Thorvald Larsen
lektorbladet@norskleksorlag.no

- Vi må kreve at reformer i skolen gir bedre læringsresultater, sa leder i Norsk Lektorlag Gro Elisabeth Paulsen på et åpent møte i Stavanger mandag 1. desember, der 100 skoleinteresserte rogalendinger hadde funnet veien til høyskolesenteret på Ullanhaug. – Dagens skole utvikler seg til en "Gjør det selv – skole", der tanken om den selvstyrte, autonome elev er viktigst, sa Gro Elisabeth Paulsen. Dagens vekt på elevautonomi gjør at skolen utvikler seg til en "flokk uten leder". Hun mente videre at flere av dagens reformer videreføres av økonomiske årsaker, og at det er viktig å spare vikarutgifter. Når elevene er selvstyrte, trenger de ikke vikar. Når lærerne er organisert i team, skal de dekke opp for hverandre, selv om de ikke har den nødvendige kompetansen i faget. Gro Elisabeth Paulsen sa videre at man må skille mellom informasjon og kunnskap. Man kan ikke tenke med det som står i bokhylla. Hun

sa at vi må legge mer vekt på basiskunnskaper i opplæringen. Skolekunnskapene må være en basis – en ekstrakt av den kunnskapsmengde fellesskapet har kommet fram til i dag.

- Man må ikke se på elevene som selvgående autodidakter som utvikler seg selv. De trenger undervisning av en lærer i et fellesskap med andre, sa Gro Elisabeth Paulsen.

- Hun viste til skoleforsøk i Sverige som svenskene har konkludert med er helt mislykkede. Nettopp disse svenske forsøkene blir sett på som forbilder i Norge. – Vi må ikke pøse på med mer av det som har ført galt av sted i skolen, mente Gro Elisabeth Paulsen, som etterlyste en ny kurs i norsk skolepolitikk.

- Jeg er reformpedagog!

- Fylkesdirektør for opplæring i Rogaland Magne Nesvik begynte sitt innlegg med å erklære at han er reformpedagog. Han ønsket å ta et oppgjør med den gamle skolen. Det er skolens plikt å gjøre barn og ungdom til sine egne seierherrer, og han så på samarbeid

mellom elevene som uhyre viktig. – Samarbeid gir større gevinst enn det du finner fram til selv, sa Nesvik. Skolen er etter Nesviks mening elevenes skole, ikke fagenes skole. Det er den enkelte elev som skal lære, ikke kollektivet. Vi må skape en skole ut fra elevenes virkelighet med vekt på den enkelte elevs eget handlingsrom. Han tok til orde for en skole med mer fleksibilitet, nye organisasjonsformer og lokal handlingsfrihet. Mer av skolearbeidet må gjøres på skolen. Foreldrene hjelper ikke til med lekser lenger, og da blir det urettferdig med hjemmelikser, sa fylkesdirektør

Nesvik som hadde visjoner om å redde skolen gjennom et felles språk for prøving og feiling. Han syntes det var nyttig med diskusjon og kritikk, sa Nesvik til slutt.

- Motbør fra sine egne

I debatten som fulgte, møtte utdanningsdirektør Nesvik klar motbør fra hjemmebanen.

- Nesvik sier at han mener det er nyttig med kritikk, men har laget et system som oppmuntrer til lydighet. Kritikk skal gå tjenestevei, ellers så får man kritikk for det, sa Dag Dahle fra Stavanger katedralskole. – Jeg har 20 års erfaring som lektor og sju års univertetsutdanning før det. Jeg mener at jeg vet mye om hvordan elevene lærer best. Men ofte føler jeg at jeg slett ikke blir hørt. Jeg vil bli sett på som ekspert, og ikke bli avfeid med at mine argumenter er gammeldagse og reaksjonære, sa Else Berner, leder i Rogaland Lektorlag, som kunne hale i land et vellykket debattmøte med høy temperatur i salen.

VEKST I VEST!

Hordaland Lektorlag i medvind

Engasjerte lektorlagsmedlemmer på Sotra videregående skole. F.v.: Aage Nesbø, Nils Petter Hauan, Rikard Stokke, Svein Einar Bolstad, Helga Berge, Berit Omvik. NLL har 14 medlemmer på Sotra. Foto: P.T.L.

Per Thorvald Larsen
lektorbladet@norsklektorlag.no

- Vi har økt medlemstallet med 50% på ett år og nærmer oss 120 medlemmer, forteller leder Svein Einar Bolstad og nestleder Aage Nesbø, som tar i mot Lektorbladet på Sotra videregående skole en solfylt desemberdag. Bare på

Sotra videregående er det nå 14 medlemmer. Lederduoen i Hordaland kan se tilbake på et år med kontinuerlig vekst. – Vi er spesielt glade for at de unge nå ser ut til å ha oppdaget Lektorlaget som fagforening. Også de arbeidsledige lektorene og de som nettopp har fått jobb, melder seg inn hos oss.

- Hva kan grunnen være til denne medlemsveksten?

- Vi har en fylkesleder som er svært synlig i media, slik at våre synspunkt bli kjent, sier nestleder Aage Nesbø. Han nevner flere saker som lederen har frontet det siste året: "Triksingen" med matematikkarakterene slik at innholdet i karakterene blir svekket, er en sak.- Det kan synes å ha gått inflasjon i gode karakterer. Vi har også rettet oppmerksomheten mot de bråkete elevene. Læring krever at det i det minste er arbeidsro i klasserommet. En annen sak er at ufaglærte tar de utdannede lærernes jobber og man får arbeidsledighet. Noen skoler skryter av at de ikke gir elevene lekser, forteller Nesbø .

- Fylkesleder Svein Einar Bolstad tror at Lektorlaget det siste året har satt ord på det mange i Hordaland mener og tenker, dersom man mener at skolen skal være en trivselsfremmende kunnskapsskole. Vi har støtte for synspunktene våre langt utenfor egne rekker, sier en engasjert Svein Einar Bolstad til Lektorbladet.

Nestleder Aage Nesbø (t.v.) og leder Svein Einar Bolstad i Hordaland Lektorlag. Foto: P.T.L.

*Ane Marte Taihaugen designer Lektorbladet.
Foto: Kjell Ivar Wåhlberg, Glåmdalen.*

Tok fagprøven på Lektorbladet!

Ane Marte Taihaugen fra Solør avla i november fagprøven som grafisk designer på nummer 6/2003 av Lektorbladet. – Jeg har vært heldig, sier den 24-årige Solør-jenta til Lektorbladet. – Flere av dem jeg gikk i klasse sammen med på Merkantilt Institutt (MI) i Oslo for to år siden, er uten arbeid fordi det er stramt arbeidsmarked for designere. Etter at jeg var ferdig på MI, begynte jeg på Flisa Trykkeri, der jeg kort etter fikk ansvaret for å designe Lektorbladet.

- Når bestemte du deg for å bli grafisk designer?
- Det var et valg jeg tok alt etter ungdomsskolen, da jeg søkte på tegning, form og farge. Siden har målet mitt vært å få fagbrev som grafisk designer.

- Lager du andre blad enn Lektorbladet?

- Jeg har også ansvaret for bladene Brann & Sikkerhet og Costa Blanca Magasinet, men det er bare Lektorbladet som jeg har

utviklet helt selv. Det å starte fra bunnen av har vært en stor utfordring.

- Trives du i jobben som designer?

- Hver dag byr på noe morsomt. Jeg har varierte arbeidsoppgaver – fra å lage en logo til å lage en bok. Når det gjelder tidsskrift, er det viktig at de ikke blir for like. Jeg forsøker å tilpasse bladet målgruppen, sier Ane Marte Taihaugen, som kan tenke seg å arbeide videre i faget med å utvikle internettløsninger.

Lektorbladet gratulerer med fagprøven! Vi har fått mange positive tilbakemeldinger på god design i bladet, og rett adressat er altså Ane Marte Taihaugen, som slapper av sammen med katten etter interessante og utfordrende arbeidsdager på Flisa Trykkeri.

Svein M. Sirnes attvald som leiar i Sogn og Fjordane Lektorlag

Sogn og Fjordane Lektorlag har halde årsmøte og attvald Svein M. Sirnes, Hafstad vidaregåande skule, Førde, som leiar. Magne Sægrov, også Hafstad vidaregåande skule, vart attvald som styremedlem. Nye styremedlemmer vart Bjørn Eide, Måløy vidaregåande skule, og Inge Bungum, Hafstad vidaregåande skule. Sogn og Fjordane Lektorlag har meir enn tredobla medlemstalet sidan det vart skipa hausten 2002.

Foto: P.T.L.

Lykke eller plikt?

Rønnaug Kleiva (1951-) debuterte i 1985, og har skrevet dikt, prosalyriske bøker og bøker for barn og ungdom. Hun har også skrevet dramatik for Radioteatret. Med *Ingen reell fare* fra i høst debutterer hun som forfatter av voksenromaner.

Rønnaug Kleiva
Ingen reell fare
Det Norske Samlaget

Ingen reell fare handler om en middelaldrende mann, psykiater på Vestlandet et sted, som blir dratt mellom to kvinner – den ene er han gift med, den andre er hans elskerinne. Det virker som om kona holder ham i stram line, og blir mistenksom for hver minste lille forandring i hans vaner eller gjøremål. Med rette! Han er jo utro, han fjerner seg mer og mer fra henne, og lengselen etter elskerinna tiltar. "Kjem du ikkje med skittentøyet snart?" roper kona. En nervepirrende situasjon for en mann som kommer fra elskerinnas favntak og som mest sannsynlig er full av spor etter henne. Denne og lignende småfarlige konfrontasjoner opptrer utover i boka. Vi forventer et klimaks, gjerne en avsløring. Men likeså avdempet som språket i romanen, er også konfliktløsningen. Det er rett og slett ingen løsning. Mannen forblir i spennet mellom lyst og plikt.

Ambivalens

Det er mulig å bli provosert av den troløse mannens tafathet og handlingslamelse. Ta et valg! Vær skvær! Likevel er det lett å få sympati for ham også. Han har et økende behov for selvstendighet. Han føler seg dominert av kona, vil

kjøre seg en bass uten å måtte be om lov, og spille høy musikk uten å bli korrigerert. Han prøver på en noe pubertal måte å løsrive seg. Samtidig vet han å sette pris på ekteskapet og det etablerte livet de har bygd opp sammen, med hus, hage, barn og felles venner. Den andre kvinnen forstår ham, SER ham. Er det ikke det utroskap ofte handler om? I tillegg er hun alltid der for ham. Han er konge i to riker, men er likevel ikke typen som løper ut og skyter bjørn etter erobringene. Kleiva har beskrevet en reell og troverdig midtlivskrise, der vi opplever den dobbeltspillende mannens valg som et vanskelig og dypt menneskelig valg.

Ambivalensen er romanens omdreiningpunkt. Hovedpersonen vikler seg frivillig inn i et uløselig dilemma, og forblir i ekteskapet, utilfreds, lengselsfull, men trygg. Kleiva skriver fram en rekke øyeblikk av klarsynthet midt i hverdagståka. Tonen er gjennomgående traust, språket lavmælt. Kapitlene har fått tablåaktige overskrifter av typen "Å segle på skeiser på isen og sende SMS-melding", "Enno ingen reell fare", "Mannen og kona samtaler om korleis dei har det, og seier utvalde ting".

Overskriftene gir praktiske og småhumoristiske sammendrag av handlingens utvikling (og mangel på sådan).

Ingen reell fare er verken storslått eller original. Men Kleivas nærgående mannspottrett og hennes behagelige fortellertempo har resultert i en svært lesverdig fortelling om den vanskeligste kjærligheten – den som skal vare livet ut.

Og at kjærligheten er vanskelig, vitner blant annet rettsaken som boka ble gjenstand for i ettertid om. Det Norske Samlaget ble saksøkt av en kvinne som mente seg uthengt i romanen. Kvinnen tapte søksmålet og måtte betale saksomkostninger.

Skjønnlitteraturens estetiske og erkjennelsesmessige fortrinn bør gi forfatteren nærmest fritt spillerom. Personvernloven skal overholdes, men det er nå en gang slik at det fins andre regler innen kunsten enn virkeligheten. Vi kan i hvert fall glede oss over at Kleivas roman er tilgjengelig på markedet. En slik rettsak som dette gir også gratis PR.

Bibliografi og priser

- 1985 Animasjon (dikt)
- 1986 Å fø fram ein kalv over vinteren (prosatekster)
- 1988 Fuglane kor dei flyr (barnebok)
- 1989 Kven sin er dette? (barnebok)
- 1990 Balansepunkt (prosalyrikk)
- 1991 Ein underleg vinter (bildebok)
- 1993 Einmannsbåten (barnebok)
- 1994 Eg greier meg (barnebok)
- 1995 I ovnen er lammet (dikt)
- 1997 Ikkje gløym å klappe katten (barnebok)
- 1999 Kjærleik på pinne frå Ouagadougou (barnebok)
- 2001 Om dagen kan ein flyge (bildebok)
- 2001 Fangeteneste (prosatekster)

- 1990 Noregs Mållags barnebokpris for "Plutseleg no".
- 1997 Kritikerprisen for barne- og ungdomsbøker for "Ikkje gløym å klappe katten".
- 1997 Kulturdepartementets barnelitteraturpris for "Ikkje gløym å klappe katten".
- 1998 Samlagsprisen

Rennaug Kleiva

Åse Mostad: Lektor og lyriker

Åse Mostad. Foto: P.T.L.

– Jeg begynte først å skrive dikt da jeg var over femti år gammel, sier Åse Mostad fra Fredrikstad til Lektorbladet. De siste årene har hun fått trykt dikt i både bøker og skrifter, og hun er populær som oppleser av egne dikt. Ofte er det små hendelser i hverdagen, for eksempel i klasserommet, som inspirerer henne til å ta pennen fatt. –Hvorfor skriver du nynorsk som østfolding? – Der er så godt å uttrykke seg gjennom nynorsk. Mor var fra Setesdal, så jeg lærte nynorsk å kjenne som hennes språk, sier NLL-medlem Åse Mostad til Lektorbladet.

Mi dotter

*Mi dotter
med sommarfuglar i håret*

*Mjuk i kjaken,
med melodiar av hud
fulle av minne
frå før ho kan minnast.*

*Vi må stå stille ein augneblink,
stille ein minutt,
for så å ta dei små skritta
som fører frå kvarandre*

*Og eg som av så stor,
står igjen
ulykkelig og lykkelig liten
og ser at ho går ut i dagen
med støe skritt.*

Mi dotter!

Åse Mostad

Saman

*Du som har drivkrafta i deg
må lage bølger mot den urørlige stranda
Du må fosse og skumme
og spreie glitter i solskinet
og lyfte sjodande vatn
triumfhøgt mot sky
slik at det driv
langt til havs*

*Sovande strand
du treng vatnet
som sildrar i dine sprekkar
og sprengjer pinsamt ditt hold.*

*Sovande strand
du treng lytte
til påkyssa bodskap frå bølga:
det er i djupet hos deg
krystallane finst*

Åse Mostad

Å nøre elden

*Det er ikkje berre skolelys som brenn.
I vindauga til kvar einskild elev lyser det,
festlig
eller blafrande,
medan eg står rådvill:
Eg har ikkje krefter til
Å vitje alle hus
Og leggje ved på åren.*

Åse Mostad

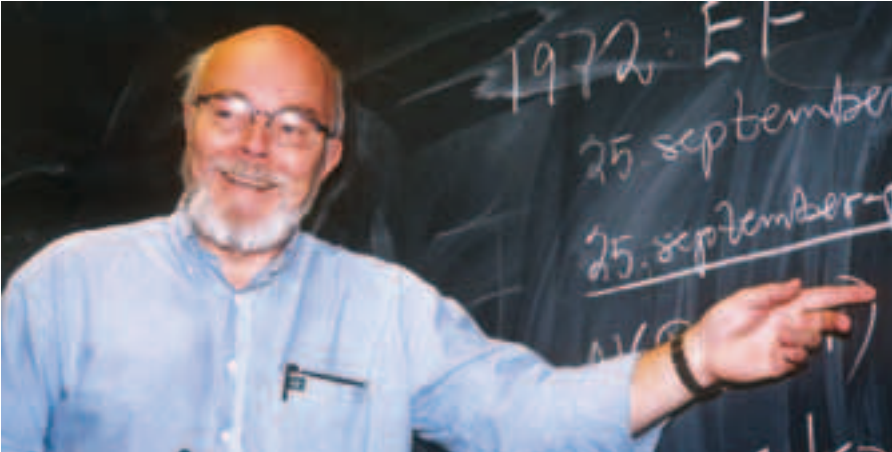
Isfolket av Margit Sandemo

*Eg forstår deg, Lene
som les
Isfolket.
Jenta i boka
er blyg og ven
som du
Ho møter mystisk spaning
og erotikk
og blir alltid redda
av helten
over alle heltar
som får safter til å sive
og kunstnarsjela til å skape.
Kven vil ikkje vere med
på ei slik livsutfalding
med innebygd tryggleiksgaranti?*

*Men eg er gammal
og hamrar på den harde yta
av forfatteradjektiv.
Er der ikkje nokon bakom?
Bur her ikkje eit menneske?*

Åse Mostad

Blide lærerinner som er triste inni - eller?

Ingen planer om pensjonering!

Hans Olaf Nøklestad er lektor, lærebokforfatter og skribent. 61-åringen sier til Lektorbladet at han ikke har noen planer om å gå av med pensjon som 62-åring. -Jeg trives så godt på skolen at det ikke er aktuelt, sier han på vei til en norsktime. Foto: P.T.L.

"For 7 år siden tok jeg lærerskoleeksamen ved lærerhøgskolen i Tilburg. Vi var 25 studenter - av dem er bare fem igjen i arbeid i skolen. Også jeg vurderer å finne annet arbeid."

Jeg sitter med siste nummer av Lektorbladet foran meg. Uttalelsen faller i et intervju med bladets redaktør. Intervjuobjektet er en 33 år gammel kvinnelig lærer - kanskje jeg skal driste meg til å bruke hederstittelen lærerinne - ved en skole i Nederland. Hun forklarer at det er nesten ingen fordeler ved å fortsette i dette yrket: dårlig lønn, dårlige arbeidsbetingelser, få karrieremuligheter, vanskelig å kombinere med morsrollen, osv.

Det er trist å lese sånt, men fotografiet av henne viser et blidt menneske. Dagmar heter hun, har fri hver onsdag uten lønn og kan vente seg pensjon med sytti prosent lønn fra hun er 61 eller med hundre prosent lønn hvis hun holder ut til hun er 62. Ikke én lærer fortsetter i skolen etter fylte 62 i dette landet.

Fagforeningskollega Wim, som er intervjuet på samme side, forteller at han ikke behøver å undervise 25 timer i uka som Dagmar må. Han har nemlig fylt 56, og da har han krav på en fridag, som han delvis må betale for i form av redusert lønn. Også han er blid på bildet.

Kanskje med større grunn, da. Bare seks år igjen til pensjon med full lønn.

Fotografier fra klasserommene viser ivrig arbeidende elever, det er klasserom og lærerrom på skolen, ingen svenske reformpedagoger har sluppet inn i denne skolen nede i det sørvestre hjørnet av landet, nede under dikene mot havet.

Lyver Dagmar? Er smilet falskt, eller er utsagnene falske? Er det løgn at bare hver femte uteksaminerte lærer er i lærerjobb etter få år? Et tappert forsøk på å dekke over noe? Eller?

Skolen ligger i Middelburg. Det er langt fra Middelburg til Rotterdam og Amsterdam, der skolene sliter med kriminelle mindreårige og foreldre, og der bydelsskoler i tillegg kan ha opp til 80 prosent ikke-etniske nederlendere i klassene. Mennesker som har innvandret fra Aruba og andre forhenværende nederlandske kolonier, møter selvsagt med andre kulturelle forutsetninger og lager kollisjoner i klasserommet. Jeg tar det for gitt at det er i storbyene de nekter å være lenger, disse lærerne.

Det er taktløst å nevne det i en slik sammenheng, men det får stå sin prøve: Jeg stortrives i skolen. Er det fordi jeg er en gammel mann som ligner Wim? Jeg, og andre i min aldergruppe, har nesten

ingen undervisningsplikt heller, noen få timer i uka, og personlig er jeg i år blitt velsignet med fri hver torsdag. Men som Wim og Dagmar må jeg betale reduksjonen i timetall selv, jeg også. En pinlig elendig fagforening fikk gjennom atskillige år drevet igjennom at lærerne skal undervise noen få timer i uka, tilsvarende lønnsreduksjon. Der gikk hundre tusen tapt. Og hadde det ikke vært for at jeg saboterer den svenskinspirerte likegyldighetsgjøringen i skolen og sta og envist holder fast på at det skal være et høyt faglig nivå over undervisningen min, hadde jeg vel bedrevet gruppepøtt og kjedet meg bokstavelig talt fra vettet i tillegg. Og ønsket at pensjonsalderen skulle være 61, som i Nederland.

Det er alltid interessant når Bladet bringer reportasjer fra skolen andre steder og under andre himmelstrøk, det skjer i hvert nummer, faktisk, og jeg leser med stor appetitt. Men klok på skolen som sådan blir man aldri, for enhver sammenligning med forhold i andre land halter: snart er det lønnsforholdene, snart karrieremulighetene som er så forskjellige. For ikke å snakke om utdanning, som vi har så mye av i Norge og som de har så lite av i Nederland. Ett undervisningsfag! Pytt sann, det hadde gjort forberedelsene enkle, det! Men akk så ensformig! "Altså, hør nå her: noen ganger heter det ikke "der Mann", men "den Mann". 25 timer i uka! Untergang des Abendlandes. Bustehuene rister oppgitt på seg. "Kan det være nødvendig å gjøre det så innvikla, og kan jeg gå ti minutter før, lærer? Ska rekke jobben på bensinstasjon' klokka tre, sø!"

Nei, klok på skolen blir man som sagt aldri. Bare én ting er jeg sikker på (men der er jeg til gjengjeld uhemmet skråsikker): Det er trist hvis lærerinner som ser blide ut, er triste inni seg. Den dagen de blir triste utenpå også - i Norge, mener jeg - da slutter jeg, om jeg så skal ta meg jobb på bensinstasjonen på hjørnet. Sammen med han med tysken. For da blir det kaldt i gamlelandet.

Hans Olaf Nøklestad

Foto: Privat

Advokat Geir Lippestad er Norsk Lektorlags faste advokat.

Han tar opp aktuelle juridiske spørsmål av interesse for medlemmene. Som en medlemsfordel i Norsk Lektorlag tilbyr advokat Lippestad medlemmene inntil en time gratis juridisk konsultasjon i private saker som ikke angår arbeidsforholdet. For private saker kan du kontakte advokat Lippestad på tlf. 22 34 61 36 eller pr. e-post: lippestad@kindemko.no

AVSKJEDIGELSEN BLE TRUKKET TILBAKE

Et medlem av Norsk Lektorlag ble avskjediget med umiddelbar virkning fra sin stilling som lektor. Dette i all hovedsak på bakgrunn av påstått utilbørlig oppførsel mot rektor på den aktuelle skole. Det var sterk uenighet mellom partene om det faktiske forhold. Rektor hevdet at arbeidstakeren fysisk hadde tatt tak i henne under et møte de to avholdt. Arbeidstakeren på sin side hevdet at dette ikke var skjedd. Tvert i mot var det rektor som hadde utvist en aggressiv holdning.

Det var få eller ingen direkte vitner til episoden. På tross av dette valgte fylkeskommunen å legge rektors versjon av den aktuelle hendelsen til grunn. Dette ble da fulgt opp med en avskjedigelse av arbeidstakeren.

Det hører med til historien at det ved den aktuelle skole hadde vært en rekke uoverensstemmelser mellom ansatte og rektor også tidligere.

Norsk Lektorlag engasjerte seg i saken og engasjerte undertegnede til å bistå medlemmet. En dag før rettssaken skulle avholdes, ble partene enige om et forlik. Forliket gikk i korthet ut på at avskjeden ble trukket tilbake, arbeidstakeren sa opp sin stilling, samt at det

ble utbetalt et vederlag til arbeidstakeren.

Medlemmet som i tiden mellom avskjeden og den aktuelle avtale hadde flyttet, var godt fornøyd med resultatet.

Det er dessverre vår erfaring at det på skoler hvor det er sammensatte samarbeidsproblemer mellom ansatte og ledelsen, alt for ofte går ut over de ansatte. Det er et klart prinsipp i arbeidsretten at det er arbeidsgiver som har hovedansvaret for et godt arbeidsmiljø. Dette prinsippet er nedfelt både i Arbeidsmiljøloven og i Hovedavtalen. Når det oppstår samarbeidsproblemer på en skole, må arbeidsgiver ta tak i dette problemet og forsøke å løse dette. Dersom en arbeidsgiver griper til oppsigelse eller avskjed som første virkemiddel i en slik sak, vil dette svært ofte være et brudd med de plikter arbeidsgiveren har i forbindelse med å skape et godt arbeidsmiljø.

Gjennom møter med tillitsvalgt/verneombud på den ansattes side og ledelsen ved skolen på den annen side, bør samarbeidsproblemer drøftes og strategier for å løse disse problemer utmeisles.

Geir Lippestad

norsk lektorlag

Sekretariat:

Norsk Lektorlag, Keyzers gate 5,
0165 Oslo.
Telefon: 23327994,
telefax: 23327990,
Nettsider: www.norsklektorlag.no
E-post: sekretariatet@norsklektorlag.no

Generalsekretær:

Otto Kristiansen
Tlf. 23327994 (a),
48171611 (m),
e-post:
otto.kristiansen@norsklektorlag.no

Foto: P.T.L.

Administrasjonssekretær:

Hildegunn
Kreppene
Tlf. 23327994
e-post: sekretariatet@norsklektorlag.no

Foto: P.T.L.

Regnskapsansvarlig:

Tove
Johannessen
Tlf. 23327994
e-post: sekretariatet@norsklektorlag.no

Sentralstyret

Foto: Privat

1. nestleder:

Helge Bugge Eriksen, Skien
Tlf. 35905850 (a), 35545630 (p),
e-post: buggeriksen@hotmail.com

Foto: Ø.L.

Else Alvik, Ås, forsikringsansvarlig.
Tlf. 64975765 (a), 64940825 (p),
91583351 (m),
e-post: else.alvik@norsklektorlag.no

Foto: Ø.L.

Just Almås, Lillehammer, sekretær.
Tlf. 61224216 (a), 61257261 (p),
e-post: justalmas@hotmail.com

Foto: Ø.L.

Fred O. Slutaas, Elnesvågen, nettredaktør.
Tlf. 71266400 (a), 71262942 (p), 95833858 (m)
e-post: fred.olav.slutaas@norsklektorlag.no

Foto: Privat

Leder:

Gro Elisabeth Paulsen, Gjøvik.
Tlf. 23327994 (a), 91327691 (m),
e-post:
gro.elisabeth.paulsen@norsklektorlag.no

Foto: P.T.L.

2. nestleder:

Sigrid Skogan, Steinkjer.
Tlf. 74121700 (a), 74161431 (p),
92810979 (m)
e-post: Sigrid.Skogan@c2i.net

Foto: P.T.L.

Else Wigen Berner, Stavanger.
Tlf. 51529560 (a), 51581473 (p),
90940113 (m)
e-post: eberner@c2i.net

Foto: P.T.L.

Geir Haagensen, Steinkjer.
Tlf. 74160170 (a), 41200323 (m)
e-post:
geir.hagensen@steinkjer.kommune.no

Foto: P.T.L.

Inge Johnsen, Asker.
Tlf. 66907240 (a), 66901850 (p),
e-post: inge.johnsen@asker.vgs.no

Fylkeslagene:

Akershus Lektorlag	Leder Rudy Wolff		95 10 36 80	rudy.wolf@sensewave.com
Aust Agder Lektorlag	Leder Terje Repstad	Møglestu vgs.	37 27 29 72	terje.repstad@moglestu.vgs.no
Buskerud Lektorlag	Leder Niels Petter Vardøen	Strømsø vgs.	66 98 04 72	niels.vardoen@skole.bfk.no
Finnmark Lektorlag	Leder Roald Johansen	Vadsø vgs.	78 95 38 95	roald.johansen@ffh.vgs.no
Hedmark Lektorlag	Leder Inger Kristin Thorstad	Ringsaker vgs.	62 34 22 65	ingkrith@online.no
Hordaland Lektorlag	Leder Svein Einar Bolstad	Sotra vgs.	55 26 64 39	svein.einar@bolstad.to
Møre og Romsdal Lektorlag	Leder Kjell Skorgevik	Fagerlia vgs.	70 12 16 27	kjell.skorgevik@mr-fylke.org
Nord Trøndelag Lektorlag	Leder Bjørn Frosthømer	Olav Duun vgs.	74 27 37 99	bjoern@kvalito.no
Nordland Lektorlag	Leder Jørund Eldevik	Bodø vgs.	75 51 54 94	Jorund.Eldevik@bodo.vgs.no
Oppland Lektorlag	Leder Just Almås	Gausdal vgs.	61 25 72 61	justalmas@hotmail.com
Oslo Lektorlag	Leder Jon Hybert Sand	Nordstrand vgs.	66 80 70 78	jonsand20@hotmail.com
Rogaland Lektorlag	Leder Else Wigen Berner	Bergeland vgs.	51 58 14 73	eberner@c2i.net
Sogn og Fjordane Lektorlag	Leder Svein M. Simes	Hafstad vgs.	57 82 71 63	sognogfjordanelektorlag@hotmail.com
Sør Trøndelag Lektorlag	Leder Anne Kath. Meese	Malvik kommune	73 91 25 71	ac-meese@online.no
Telemark Lektorlag	Leder Tor Henning Olssen	Bamble vgs.	35 96 09 21	tholssen@hotmail.com
Troms Lektorlag	Leder Solveig Ryeng	Kvaløya vgs.	77 69 53 44	fjaera@hotmail.com
Vest Agder Lektorlag	Leder Sten Aunevik	Tangen vgs.	38 03 04 18	StAu1@lsyd.no
Vestfold Lektorlag	Leder Odd A. Frydenberg	Sande vgs.	33 05 16 78	oddfra@vfk.no
Østfold Lektorlag	Leder Hroar Gravning	St. Olav vgs.	69 34 69 39	hr_gravn@stolav.vgs.no

**Etterut-
danningskurs for
tysklærere i
Lübeck
01. – 13.03.2004**

**I samarbeid med Norsk Lektorlag
arrangerer Deutsche
Auslandsgesellschaft (DA) et etterut-
danningskurs i Lübeck med 10 delta-
kere fra Norge og 5 fra Latvia.**

**Det er privat innkvartering og DA dek-
ker utgifter til halvpensjon og program-
met, samt busskort i Lübeck.
Deltakerne må selv bestille og betale
reiseutgiftene.**

Deltakeravgift: 250,- Euro pr. person

**Søknadsskjema fås ved henvendelse til
Norsk Lektorlag, Keysers gate 5, 0165
Oslo, tlf. 23327994 eller
sekretariatet@norsklektorlag.no.**

**Utfylt søknadsskjema sendes Norsk
Lektorlag, Keysers gate 5, 0165 innen
1.januar 2004.**

5. desember

Nå lir det mot jul.

*Alle heldagsprøvene er lagt
tett opp til jul. Det er så kjekt for oss norsklærere. Da
får jeg med meg alle bunkene hjem til jul. Det er så
greit å ha en hel uke til bare retting. Så kan elevene få
igjen prøvene rett over nyttår. Slik blir de mer spente
på første skoledag etter jul enn selveste julekvelden. –
Det er så effektivt å utnytte skoledagene før jul til hel-
dagsprøver, får vi lærere høre. Det er klart at det
ellers blir bortkastet tid til julekos og video for ele-
vene. Tid er jo noe man ikke kaster bort i skolen – så
langt i fra.*

*Men kanskje jeg kunne hatt lyst på en juleferie uten
retting? Ingen trenger å svare på spørsmål som aldri
blir stilt. Av dem som har fått seg jobber slik at de slip-
per å rette selv.*

-- pertlars --

**LES NORSK LEKTORLAGS
NETTAVIS!**

Les Norsk Lektorlags nettavvis for fag,
skole og utdanning!

Redaktør: Fred Olav Slutaas.

Adresse: www.norsklektorlag.no.